

Finansiell profil

Melleruds kommun 2003–2005

KommunForskning
i Västsvrige

Innehåll

Inledning – syftet med denna rapport

Finansiell utveckling och ställning hos kommunerna
i Västra Götalands län 2003–2005

Så tolkar du den finansiella profilen!

Förklaringar av de fyra perspektiven
och de finansiella nyckeltalen

Finansiell profil över kommunen 2003–2005

49 finansiella profiler 2005

– Kommunerna i Västra Götalands län

Jämförelse mellan länen Västra Götaland,
Jönköping och Övre Norrland

Karta över gradering av kommunerna
i Västra Götaland 2005
utifrån den finansiella profilen

Inledning – syftet med denna rapport

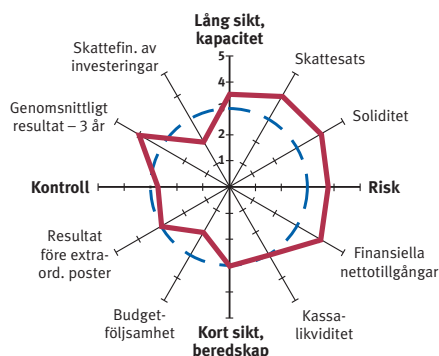
Syftet med rapporten

Denna rapport är ett komplement till den traditionella finansiella analys som återfinns i årsredovisningen. Till skillnad från den typen av analys, som beskriver utvecklingen över tiden, fokuserar denna rapport i första hand på att analysera hur 49 kommuner i Västra Götaland befinner sig finansiellt och har utvecklats i förhållande till varandra under perioden 2003–2005.

I rapporten lämnas också värden för ett antal nyckeltal som avser "riket". Dessa nyckeltal baseras på de ca 100 kommunerna som i dagsläget använder sig av den finansiella profilen. Värdet för dessa kommuner bör statistiskt ligga mycket nära riksgenomsnittet.

Rapportens olika jämförelser görs både på traditionellt vis, men också i form av en speciellt framtagen finansiell profil, vars uppgift är att jämföra finansiella nyckeltal och sammanfattande finansiella perspektiv mellan kommunerna i länet och riket.

Profilen är konstruerad i form av ett polär-diagram. De innehåller, som beskrivs närmare i rapporten, dels fyra perspektiv, dels åtta finansiella nyckeltal, som är viktiga ur en kommuns finansiella horisont. De fyra perspektiven är långsiktig handlingsberedskap, kortsiktig handlingsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen. De finansiella nyckeltalen är sådana nyckeltal som är vanligt förekommande inom kommunsektorn. Profilens struktur och innehåll beskrivs närmare på sidorna 11–12.

Rapportens uppbyggnad

Inledningsvis i rapporten redovisas en finansiell analys av hur kommunerna i Västra Götaland har utvecklats finansiellt från 2003 till 2005. Analysen kretsar kring de finansiella nyckeltal som används i den finansiella profilen längre fram i rapporten. Här finns också en tabell som försöker beskriva starka och svaga finansiella sidor hos de olika kommunerna.

Efter det inledande avsnittet följer en beskrivning och en förklaring av den finansiella profilen och av de nyckeltal och perspektiv som ingår i den.

Direkt efter beskrivningen av den finansiella profilen görs en analys av kommunens finansiella ställning och utveckling under perioden 2003–2005. Den fokuserar på att jämföra kommunens utveckling gentemot övriga kommuner i Västra Götaland. Detta görs både via traditionella finansiella nyckeltal och med hjälp av den finansiella profil som tidigare har beskri-

vits. Målsättningen med avsnittet är att detaljerat belysa starka och svaga finansiella sidor hos kommunen i förhållande både till god ekonomisk hushållning och övriga kommuner i länet.

Därefter följer en sida med en redovisning av kommunens finansiella profiler, både när det gäller i förhållande till övriga kommuner i Västra Götaland, men också i förhållande till riket. Skälet till att två olika typer av finansiella profiler redovisas, är att det egentligen inte är helt rättvisande att bara konstruera finansiella profiler som beskriver hur kommunerna i Västra Götaland befinner sig i förhållande till varandra. Därför kompletteras dem med finansiella profiler som jämförs mot de ca 100 kommunerna i Sverige som i dagsläget använder sig av den finansiella profilen. Värdet för dessa kommuner bör som tidigare nämnts statistiskt ligga mycket nära riksgenomsnittet.

I påföljande avsnitt redovisas samtliga finansiella profiler för 2005 för alla kommunerna i Västra Götaland och därefter görs en jämförelse av hur kommunerna i Västra Götaland har utvecklats i förhållande till jämförelsegrupperna Jönköpings län och kommunerna i Övre Norrland. Allra sist i rapporten presenteras en karta som utifrån profilerna rangordnar kommunerna i olika grupper utifrån finansiell styrka.

Hans Petersson
Kommunforskning i Västsverige

Finansiell utveckling och ställning hos kommunerna i Västra Götalands län 2003–2005

Syftet med detta avsnitt är att kortfattat beskriva den genomsnittliga finansiella utvecklingen och ställningen bland de 49 kommuner som ingår i Västra Götalands län under perioden 2003–2005. Analysen skall ses som ett komplement till den finansiella profil som presenteras längre fram i denna rapport.

De finansiella nyckeltal som används i analysen är ovägda. Det innebär att alla de 49 kommuner som ingår i Västra Götaland väger lika tungt avseende medelvärde oavsett storlek. Anledningen till att detta beräkningsätt valts, är dels att det är det mest vanligt förekommande beräkningsättet, dels att större kommuners siffror inte skall slå igenom i analysen.

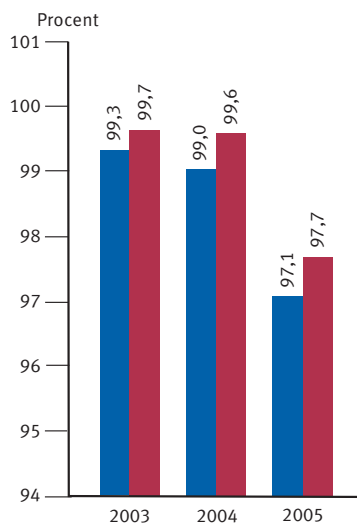
I slutet av denna finansiella analys finns en tabell där ett antal finansiella nyckeltal under perioden 2003–2005 redovisas för genomsnittet bland kommunerna i länet. Nyckeltalen är till stor del desamma som används i den finansiella profilen längre fram i denna rapport. I tabellen finns dock några kompletterande nyckeltal, vilka fördjupar den nedanstående analysen ytterligare.

I rapporten lämnas också värden för ett antal nyckeltal som avser "riket". Dessa nyckeltal baseras på de ca 100 kommunerna som i dagsläget använder sig av den finansiella profilen. Värdet för dessa kommuner bör statistiskt ligga mycket nära riksgenomsnittet.

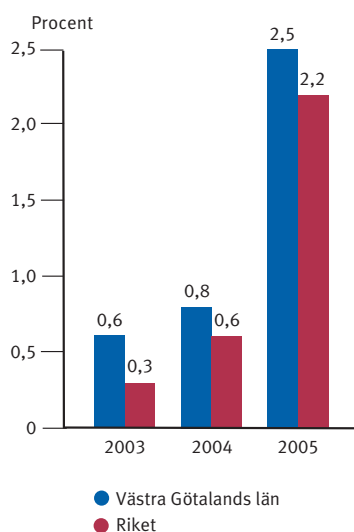
Förbättrad balans mellan löpande intäkter och kostnader

En förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är att ha balans mellan löpande intäkter och kostnader. På lång sikt räcker det dock inte att intäkterna och kostnaderna är lika stora, utan minst 2% av de löpande intäkterna bör finnas kvar för att finansiera årets nettoinvesteringar med. Det innebär att de löpande kostnaderna över en längre period ej bör ta mer än 98% i anspråk av de löpande intäkterna. Detta benämns på fackspråk att nettokostnads-

Nettokostnadsandel 2003–2005

Resultat före extraordinära poster/ verksamhetens kostnader 2003–2005

andelen inklusive avskrivningar och finansnetto inte bör överstiga 98%.

Den genomsnittliga nettokostnadsandelen (inkl. avskrivningar och finansnetto) i Västra Götalands län förbättrades mellan 2003 och 2005 från 99,3% till 97,1%, vilket innebär att skatteintäkterna under perioden ökade snabbare än nettokostnaderna. I riket förbättrades nettokostnadsandelen ungefär i samma takt som i

Västra Götaland. Den gick från 99,7% till 97,7%. En förklaring till förbättringen under perioden var skattehöjningar, men också ökade bidrag från staten. På kostnadssidan kan noteras en minskad ökningstakt för verksamhetens kostnader i många kommuner.

Starkast nettokostnadsandel under 2005 redovisade Lidköping med 90,2%, Lysekil med 94,6%, Tanum med 94,8% och Alingsås med 94,9%. Under 98% låg också Grästorps, Vara, Göteborg, Mellerud, Skara, Strömstad, Härryda, Essunga, Tranemo, Borås, Tibro, Vänersborg, Bollebygd, Tidaholm, Herrljunga, Falköping, Lerum, Partille, Uddevalla, Kungälv, Munkedal, Orust, Skövde, Stenungsund, Mölndal, Ale, Färgelanda, Götene och Hjo.

Svagast nettokostnadsandel redovisade Lilla Edet med 99,9% som följdes av Åmål med 99,8%, Öckerö med 99,5%, Mariefors med 99,3%, Mark med 99,2% och Vårgårda med 99,1%.

44 kommuner eller 90% i länet stärkte sin nettokostnadsandel under perioden 2003–2005, resterande 5 kommuner försvagade den.

Resultat före extraordinära poster visar en positiv utveckling

Ett annat sätt att mäta balansen mellan kommunens löpande kostnader och intäkter är att studera "resultat före extraordinära poster". Relateras det till verksamhetens bruttokostnader, kan man göra jämförelser mellan kommuner. Måttet bör ligga runt minst 2% över en längre tidsperiod. Då klarar de flesta kommuner av att finansiera en normal kommunal investeringsvolym med löpande skatteintäkter. Det kommer i sin tur att innebära att kommunen bibehåller sitt korta och långa finansiella handlingsutrymme.

Under den analyserade treårsperioden stärktes resultatet före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader från 0,6% till 2,5%. Årets resultat i förhållande till verksamhetens kostnader gick från 0,1% till 2,6%. Skillnaden mellan de två resultaten utgörs av extraordi-

nära poster. I riket förbättrades resultat före extraordinära poster från 0,3 till 2,2%.

Starkast resultat före extraordinära poster i relation till verksamhetens kostnader under år 2005 redovisade Lidköping med 7,5%. Därefter följde Mellerud och Tanum med 4,3%, Grästorp och Vara med 4,2% samt Alingsås och Lysekil med 4,1%. Av dessa kommuner var alla utom Lidköping, Tanum och Vara nya i toppen jämfört med 2004.

Svagast resultat före extraordinära poster redovisade Lilla Edet och Åmål med 0,1%. Därefter följde Öckerö med 0,4%, Mariestad med 0,6%, Mark med 0,7% och Vårgårda, Tjörn, Karlsborg med 0,8%. Det som var glädjande var att ingen kommun under 2005 redovisade negativt resultat.

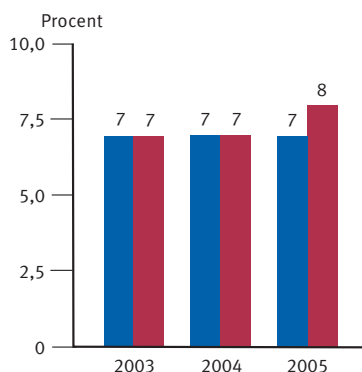
Det rådde en stor variation mellan kommunerna avseende resultatnivå. Spännvidden mellan starkaste och svagaste värdet varierade under 2005 mellan 0,1% och 4,3% (Lidköping undantagen). År 2003 var motsvarande siffror från -3,1% till 3,2%. Den trend som tidigare har kunnat urskiljas – att skillnaden mellan starkaste och svagaste kommun krymper – fortsatte under året.

Den kommun som stärkte sitt resultat före extraordinära poster mest under perioden 2003–2005 var Grästorp med 7,0 procentenheter. Efter Grästorp kom Mellerud med 5,9, Lysekil med 5,3 och Bollebygd med 4,8 procentenheter. Av dessa har Grästorp och Mellerud höjt sin skatt under perioden. I botten återfanns Karlsborg med -1,3, Mark med -1,1, Lidköping och Bengtsfors med -0,2 samt Åmål med -0,1 procentenheter. Övriga kommuner förbättrade sitt resultat mellan 2003 och 2005.

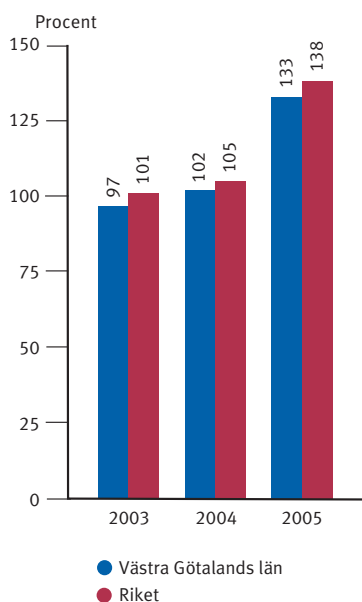
Av Västra Götalands läns kommuner redovisade 44 av 49 kommuner (90%) en positiv utveckling av resultat före extraordinära poster under perioden.

Om en vägning görs av resultat före extraordinära poster avseende de tre senaste åren, så var det Lidköping som uppvisade starkast genomsnittliga resultat med 6,2% per år. Därefter följde Vara med 4,1%, Ess-

Nettoinvesteringar/verksamhetens nettokostnader 2003–2005

Skattefinansieringsgrad av investeringarna 2003–2005

unga med 3,4% och på fjärde plats kom Strömstad med 2,9%. De kommuner som uppvisade svagast genomsnittliga resultat före extraordinära poster under perioden var Dals-Ed med -1,2% per år, följt av Gullspång med -1,1% och Orust, Mariestad och Lilla Edet på -0,3% per år.

Oförändrad investeringsvolym i länet

Med nettoinvesteringar avses investeringsutgifter med avdrag för eventuella investeringsinkomster. I nettoinvestering räk-

nas inga realisationsvinster från anläggningstillgångar in. För att nettoinvesteringarna skall bli jämförbara mellan kommuner, har de relaterats till verksamhetens nettokostnader.

Relateras årets investeringar till verksamhetens nettokostnader, redovisade kommunerna i länet ett genomsnitt på 7% under samtliga granskade år.

I snitt låg riket på 7% under 2003 och 2004. Under 2005 ökade det till 8%.

Variationerna var stora mellan enskilda kommuner. De kommuner som investerade mest i förhållande till sina nettokostnader under 2003–2005 var Kungälv, Vara och Tranemo med i genomsnitt 12% per år. Dessa följdes av Hjo med 11% och sedan kom Skövde, Karlsborg, Sotenäs, och Tjörn med 10%. Den kommun som investerade minst var Lilla Edet, Falköping och Öckerö med 3% i snitt per år. Därefter kom Essunga, Götene, Mark, Mellerud och Bengtsfors med i snitt 4%.

Positiv utveckling av skattefinansieringsgraden av investeringar

När den löpande driften har finansierats bör det helst återstå tillräckligt stor andel av skatteintäkterna för att större delen av investeringarna skall kunna finansieras med egna medel. Detta benämns skattefinansieringsgrad av investeringarna och 100% innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året. Sker detta, kommer kommunen att stärka sitt finansiella handlingsutrymme.

Västra Götalands läns genomsnittliga skattefinansieringsgrad av årets nettoinvesteringar förbättrades under perioden. 2003 kunde kommunerna i genomsnitt finansiera 97% av årets nettoinvesteringar med skatteintäkter. Under 2004 förbättrades detta mått till 102%. Förklaringen till förbättringen var enbart ett förbättrat resultat, då investeringsvolymen var ungefär lika stor under 2003 och 2004.

Under 2005 stärktes skattefinansieringsgraden ytterligare till 133%. Detta innebar att den genomsnittliga kommunen i länet med råge kunde finansiera sina invester-

ingar med skatteintäkter. Förbättringen förklarades av ett starkare resultat, eftersom investeringsvolymen var oförändrad.

I riket förbättrades den genomsnittliga skattefinansieringsgraden av årets nettoinvesteringar från 101% till 138%.

Skattefinansieringsgraden varierar liksom övriga nyckeltal kraftigt mellan olika kommuner i gruppen. Nyckeltalet är både beroende av vilket resultat och vilken investeringsvolym kommunen uppvisar. Det är också på det viset att de olika kommunerna befinner sig i olika investeringsfaser, vilket gör att skattefinansieringsgraden bör studeras över en längre tidsperiod för att några slutsatser skall kunna dras. Enskilda år kan variera kraftigt, speciellt i mindre kommuner, eftersom investeringar i fastigheter och anläggningar där slår hårdare mot nyckeltalet.

Starkast genomsnittlig skattefinansieringsgrad under perioden 2003–2005 hade Bengtsfors, Falköping, Essunga, Öckerö, Borås, Tanum, Lidköping med ett årssnitt på över 150%. Nästan alla dessa kommuner hade dock en investeringsvolym som var mycket under/under länsgenomsnittet.

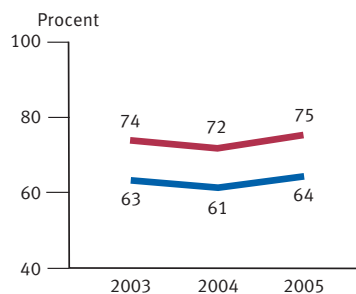
Svagast skattefinansieringsgrad uppvisade Hjo, Orust, Tjörn, Kungälv och Lilla Edet. Samtliga låg under 60% i genomsnitt under samma period. Alla dessa kommuner karakteriseras av svag resultatnivå totalt under perioden – förutom Kungälv som istället hade en klart högre investeringsvolym än genomsnittet i länet.

Avslutningsvis kan nämnas att 27 kommuner under 2003–2005 kunde skattefinansiera sina investeringar. Övriga 22 kommuner var tvungna att öka sin låneskuld, minska på likviditeten eller använda realisationsvinster från försäljningar av anläggningstillgångar för att finansiera sina investeringar. Jämfört med 2002–2004 var det dock en förbättring med tio kommuner, då 17 kommuner kunde skattefinansiera sina investeringar 2003–2005.

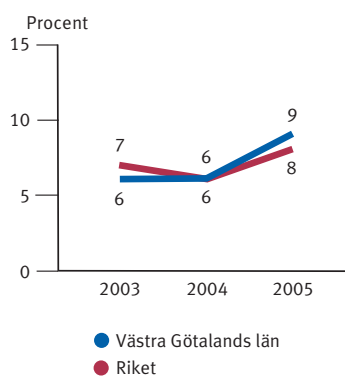
Stabiliserad likviditet

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. En

Kassalikviditet 2003–2005

Soliditet inkl pensionsförpliktelser och löneskatt inom linjen 2003–2005

oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Efter några år med sjunkande kassalikviditetsvärden stabiliserades likviditeten under perioden. Länet genomsnittliga kassalikviditet förbättrades marginellt från 63% till 64%, vilket innebar att de kortfristiga skulderna översteg de likvida medlen och de kortfristiga fordringarna. Denna nivå är dock tillfredsställande ur risksynpunkt, eftersom det i kommunernas kortfristiga skulder ingår en semesterlöneskuld som utgör ca 30–40% av de kortfristiga skulderna. Den förändras normalt inte i någon större omfattning under året och utgör därför ingen större belastning på likviditeten. En tumregel är dock att om en kommun hamnar under 50% måste kommunen ibland nytta en eventuell checkkredit, d v s låna kortsiktigt.

Rikets kassalikviditet låg också i princip still under perioden. Den låg marginellt högre än i Västra Götalands län, en bit över 70%.

Starkast kassalikviditet 2005 hade Mark med 164%. Därefter följde Tibro med 153%, Öckerö med 114% och Partille med 98%. Svagast likviditet hade Hjo med 25% och näst svagast hade Vårgårda och Mariesta med 26%. Fjärde svagast likviditet uppvisade Gullspång med 27%.

Återigen bör betonas att variationen mellan länets kommuner var stor. Kassalikviditeten varierade mellan 164% och 25%. Jämfört med tidigare år har avståndet mellan starkaste och svagaste värde dock krympt. En koncentration sker mot runt 55–65%. Allt fler kommuner som har eventuell överlikviditet utnyttjar den till att finansiera sina investeringar med istället för att gå ut på marknaden och låna.

Det är dock viktigt att de kortfristiga skulderna studeras ihop med nyckeltal som soliditet och finansiella nettotillgångar, eftersom likviditeten kan förbättras via upplåning. Detta stärker kommunens kortsiktiga betalningsberedskap, men försämrar samtidigt den långsiktiga betalningsberedskapen i form av soliditeten. Det finns dock ett visst samband mellan svag ekonomi och låg kassalikviditet när det gäller kommunerna i Västra Götalands län.

Stärkt soliditet

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ju högre soliditet, desto mindre skuldsättning har kommunen.

Västra Götalands läns genomsnittliga soliditet (inkl samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt) förbättrades från 6% till 9% mellan 2003 och 2005. Det som är positivt med en stärkt soliditet, som inkluderar samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt, är att många kommuner i länet täcker in även ökningen av pensioner och löneskatt inom linjen i sitt resultat. Kommunens totala finansiella handlingsutrymme förbättras så.

I riket förändrades också soliditeten i positiv riktning. Den gick från 7% till 8%.

Även soliditeten varierade kraftigt mellan kommunerna. Starkast soliditet under 2005 hade Lidköping med 61%, följd av Sotenäs med 44%, Mölndal med 36%, Ulricehamn med 35%, Tranemo med 33% och Strömstad med 31%. Detta är nästan identiskt samma ordningsföljd som under 2004, förutom att några av kommunerna har förbättrat sin soliditet med någon procentenhet.

Svagast soliditet under 2005 uppvisade Stenungsund med -39%. Näst svagast soliditet uppvisade Lilla Edet med -37%. Lilla Edet följdes av Lysekil med -35%, Gullspång med -26% och Munkedal med -20%. Dessa fem kommuner och ytterligare tolv kommuner i länet redovisade en negativ soliditet när samtliga pensionsförpliktelser inkluderas i måttet. Det var samma som under 2004.

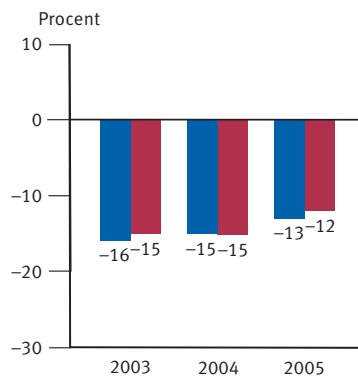
Av de 49 kommunerna i länet var det 29 kommuner (60%) som under perioden lyckades förbättra sin soliditet (inklusive samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt) mellan 2003 och 2004. 16 kommuner (32%) försvagade sin soliditet och 4 kommuner uppvisade en oförändrad soliditet.

Soliditet är dock svår att jämföra kommuner emellan, då en eventuell upplåning som vidareutlånas till kommunala bolag påverkar soliditeten i negativ riktning. Även pensionsskuldbereäkningar kan variera mellan olika kommuner på grund av att de har kommit olika långt med att aktualisera sina pensionsförpliktelser. En del kommuner har också sålt sina fastigheter till kommunala bolag, vilket påverkar soliditeten i positiv riktning.

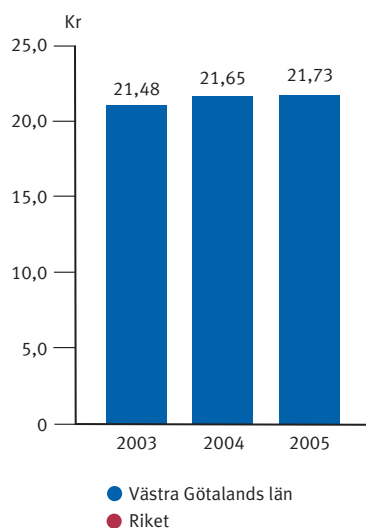
Förbättrade finansiella nettotillgångar

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla finansiella tillgångar i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på 10–20 års sikt, nämligen samtliga omsättningstillgångar, långfristiga placeringar och fordringar samt kort- och långfristiga

Finansiella nettotillgångar/ verksamhetens kostnader 2003–2005

Skattesats 2003–2005

skulder. Nettot av dessa har sedan relaterats till verksamhetens kostnader för att en jämförelse skall kunna ske kommuner emellan. Måttet är intressant eftersom det speglar den tidsrymd som ligger någonstans mellan likviditetsmåttet och soliditeten. Man skulle kunna uttrycka det som "medellång betalningsberedskap". Under 2003–2005 förbättrades de genomsnittliga finansiella nettotillgångarna relaterade till verksamhetens kostnader från -16% till -13%. En förklaring till detta var att merparten av alla investeringar kunde finansieras med skatteintäkter. En annan

viktig förklaring var att mark- och fastighetsförsäljningar gav realisationsvinster.

Starkast värde avseende finansiella nettotillgångar relaterat till verksamhetens kostnader under 2005 uppvisade Lidköping med 80%. Näst starkast var Alingsås med 30%. Sedan kom Mölndal med 28% och Tibro med 13%. Positivt värde redovisades av ytterligare nio kommuner. En kommun med goda finansiella nettotillgångar karakteriseras ofta också av en god soliditet, men den finns också kommuner som har goda finansiella nettotillgångar även om soliditeten är mer genomsnittlig. Ett sådant exempel är Alingsås. Dessa utmärks oftast av att kommunen har en stor del av sina tillgångar i omsättningstillgångar, oftast efter försäljningar av fastigheter till ett kommunalt bolag.

Svagast värde uppvisade Gullspång med -39%, följd av Tanum med -37% och Dals-Ed med -35% och Stenungsund med -26%. Med dessa kommuner är det oftast tvärtom. Förutom en oftast svag soliditet utmärks kommunerna ibland av att de har en stor del av sina tillgångar som anläggningstillgångar. Tanum har t ex ingen svag utan en genomsnittlig soliditet, men har en stor del av sina tillgångar i fastigheter och anläggningar. De tre andra kommunerna har däremot både en svag soliditet och finansiella nettotillgångar.

31 kommuner stärkte sina finansiella nettotillgångar mellan 2003 och 2005. Mest förbättrade Alingsås, Öckerö, Bengtsfors och Lerum sina finansiella nettotillgångar. 15 kommuner försvagade dem under samma period.

Skattesatsen ökade under perioden

Den genomsnittliga skattesatsen i länet förändrades under 2003–2005 från 21,48 kr till 21,73 kronor på grund av skattehöjningar i 25 kommuner. Fjorton kommuner höjde skatten under 2004 och åtta kommuner under 2005. En kommun sänkte den under 2005.

Lägst skatt under 2005 hade Partille med 20,74 kr, följd av Tranemo på 20,75 kr och

Vara med 20,90 kr. Högst skatt hade Dals-Ed med 23,79 kr. Näst högst skatt hade Gullspång med 22,92 kr tätt följda av Mellerud med 22,89 kr.

Trendbrott för borgensåtagande

Relateras borgensåtagandena till verksamhetens kostnader, redovisade kommunerna i länet ett genomsnittligt värde på 43% år 2003 och 2004. Under 2005 ökade borgensåtagandena för första gången under ett antal år, till 44%.

De kommuner i länet som under år 2005 hade beviljat mest i borgensåtaganden i relation till verksamhetens kostnader var Strömstad (155%), Sotenäs (99%), Trollhättan (91%) och Stenungsund (88%). Lägst borgensåtagande hade beviljats av Gullspång (4%), Töreboda (6%), Grästorp (9%) och Göteborg (11%).

De kommuner som, i relation till verksamhetens kostnader, minskade sina borgensåtagande mest under perioden var Bengtsfors med -29 procentenheter följt av Partille med -17 procentenheter. Därefter följde Tjörn med -14 procentenheter.

20 kommuner minskade under perioden sina borgensåtaganden. 25 kommuner ökade sina borgensåtaganden. Mest ökade Uddevalla, med 31 procentenheter, därefter följde Herrljunga, Sotenäs och Öckerö med 19 procentenheter.

Förbättrad budgetföljsamhet

När det gäller budgetföljsamhet mäts den i modellen mot "resultat 1" eller resultatraden "verksamhetens nettokostnader". Meningen är att försöka fånga verksamhetens/nämndernas budgetföljsamhet exklusive finansiella poster. För att kunna göra jämförelser kommunerna emellan relateras budgetavvikelsen till verksamhetens kostnader.

År 2003 redovisade 27 av 49 kommuner i Västra Götalands län negativa budgetavvikelser när det gäller "resultat 1" eller

nivån "verksamhetens nettokostnader". Under 2004 skedde en förbättring, då 20 kommuner redovisade negativa budgetavvikelser. Den positiva trenden höll i sig under 2005, då endast 9 kommuner redovisade negativa budgetavvikelser.

Den genomsnittliga avvikelsen mellan budgeterat och redovisat resultat förbättrades också mellan 2003 och 2005. Relateras budgetavvikelsen till verksamhetens kostnader uppgick avvikelsen till -0,5% under 2003 och till 0,8% under 2005.

Sammanfattningsvis

Det genomsnittliga resultatet bland kommunerna i Västra Götalands län förbättrades för tredje året i följd. En viktig förklaring till förbättringen under perioden var skattehöjningar i kommunerna och kanske framför allt ökade bidrag från staten. En annan viktig förklaring var en minskad ökningstakt av verksamhetens kostnader.

En i princip oförändrad investeringsvolym i kombination med den positiva resultatförbättringen ledde till att många kommuners finansiella handlingsutrymme förbättrades mellan 2003 och 2005. Detta visade sig främst genom en förbättrad finansiell nettoskuldssättning i många kommuner.

En annan positiv trend var att budgetföljsamheten hos nämnderna förbättrades i merparten av kommunerna. Nämnderna i de enskilda kommunerna var alltså överlag bättre på att hålla sina tilldelade kommun- eller nämndbidrag.

Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt förbättrades också under perioden. Detta är en nödvändighet inför framtiden. Skuldbördan i form av icke finansierade pensionsförpliktelser får inte bli för tung för kommande generationer. Då kommer de att få använda en alltför stor andel av sin skatt till att finansiera vad tidigare generationer har konsumerat.

När det gäller resultatnivå och finansiellt handlingsutrymme på kort och lång sikt är skillnaderna stora mellan enskilda kommuner eller grupper av kommuner. Det finns få kommuner som har samma finansiella förutsättningar. Västra Götalands län innehåller kommuner såsom Alingsås, Borås, Essunga, Härryda, Lidköping, Lerum, Partille, Mölndal, Skara, Skövde, Strömstad, Svenljunga, Tanum, Tibro, Tidaholm, Tranemo, Trollhättan och Vara som uppvisar goda och/eller kontrollerade resultatnivåer i kombination med relativt god eller genomsnittlig finansiell ställning.

Gruppen innehåller också ett antal kommuner som både har problem med relativt svaga resultatnivåer och en svag finansiell ställning – i många fall kombinerat med en hög skattesats. Dessa är Gullspång, Karlsborg, Lilla Edet, Mariestad, Tjörn och Åmål.

En tredje grupp av kommuner var de som 2005 redovisade ett bra eller genomsnittligt resultat, men som har en svag eller genomsnittlig finansiell ställning. I den gruppen kan inordnas Grästorp, Göteborg, Lysekil, Mellerud, Munkedal, Orust och Vänersborg.

En fjärde grupp som också bör nämnas är de kommuner som redovisade ett relativt svagt resultat under 2005, men har en god eller genomsnittlig finansiell ställning. I denna grupp återfinns 2005 Bengtsfors, Mark, Sotenäs, Töreboda, Ulricehamn, Vårgårda och Öckerö.

Tabellen på nästa sida försöker beskriva styrkor och svagheter hos de olika kommunerna utifrån perspektiven skattesats, resultatnivå samt kort- och långsiktigt finansiellt handlingsutrymme. Modellen är subjektiv, men bygger på de kriterier kring god ekonomisk hushållning som har redovisats i analysen ovan. Tabellen skall ses som en beskrivning av finansiella förutsättningar i grova drag. Graderingen är gjord utifrån 2005 års räkenskaper.

Finansiella styrkor och svagheter hos kommunerna i Västra Götalands län 2005

FINANSIELLA MÅTT	Starkt värde ¹	Varken starkt eller svagt ¹	Svagt värde ¹
<p>Skattesats 2005 För samtliga fyra nyckeltal i denna tabell gäller att ”ju högre upp i tabellen kommunen befinner sig desto starkare värde har kommunen på nyckeltalet”.</p> <p>Exempelvis: Partille har den lägsta skatten bland de kommuner som ligger i kolumnen med starkt värde längst till vänster. Den placeras därför högst upp.</p> <p>Dals-Ed är den kommun som har den svagaste skatten bland de kommuner som ligger i kolumnen med svagt värde. Den placeras därför längst ned.</p> <p>Detta innebär att rangordningen när det gäller samtliga nyckeltal går från vänster till höger kolumnvis.</p>	<p>21,10 kr eller lägre Partille Tranemo Vara Ulricehamn Skara Tidaholm Lidköping Falköping</p>	<p>21,11 till 21,99 kr Mölnadal Skövde Tibro Mariestad Öckerö Svenljunga Lerum Härryda Trollhättan Töreboda Bollebygd Borås Vårgårda Essunga Götene Karlsborg Göteborg Mark Tjörn Färgelanda Sotenäs Grästorp Alingsås Orust Kungälv Strömstad Tanum</p>	<p>22,00 kr eller högre Ale Hjo Stenungsund Herrljunga Uddevalle Lysekil Bengtstors Åmål Vänersborg Munkedal Lilla Edet Mellerud Gullspång Dals-Ed</p>
<p>Långsiktig resultatnivå 2003–2005 (Genomsnittligt resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren / verksamhetens bruttokostnader)</p>	<p>1,5% eller starkare Lidköping Vara Essunga Strömstad Tanum Borås Lerum Göteborg Tibro Tidaholm Alingsås Falköping Härryda Munkedal Tranemo Götene Karlsborg Partille Stenungsund Vänersborg</p>	<p>1,49% till 0,0% Skara Uddevalle Ale Bengtstors Mellerud Kungälv Mölnadal Mark Sotenäs Trollhättan Öckerö Hjo Vårgårda Lysekil Skövde Svenljunga Herrljunga Färgelanda Ulricehamn Åmål Tjörn Töreboda</p>	<p>–0,1% eller svagare Grästorp Bollebygd Lilla Edet Mariestad Orust Gullspång Dals-Ed</p>

1) De olika värdena för de finansiella nyckeltalen är satta utifrån subjektiva värderingar. Detta är författarens egen bedömning av vad som bör anses som god ekonomisk hushållning för en kommun över en längre tid. Värderingar baserar sig dock till stor del på de genomsnittliga värden som finns i kommunsektorn i Sverige. En vägning av dessa har gjorts mot rådande teorier kring en organisations möjligheter till kort- och långsiktig överlevnadsförmåga.

FINANSIELLA MÅTT
Starkt värde¹
Varken starkt eller svagt¹
Svagt värde¹
Resultatnivå 2005

(Resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader)

1,5% eller starkare

Lidköping
Mellerud
Tanum
Grästorp
Vara
Alingsås
Lysekil
Göteborg
Essunga
Härryda
Skara
Bollebygd
Strömstad
Tranemo
Vänersborg
Borås
Herrljunga
Tidaholm
Lerum
Falköping
Tibro
Partille
Kungälv
Munkedal
Orust
Uddevalle
Skövde
Stenungsund
Ale
Mölnadal
Trollhättan
Götene
Hjo
Färgelanda
Dals-Ed
Svenljunga

1,49% till 0,0%

Ulricehamn
Bengtstors
Töreboda
Gullspång
Sotenäs
Karlsborg
Tjörn
Vårgårda
Mark
Mariestad
Öckerö
Lilla Edet
Åmål

-0,1% eller svagare
Kortsiktigt finansiellt handlingsutrymme 2005

(Kassalikviditet)

75% eller högre

Mark
Tibro
Öckerö
Partille
Trollhättan
Vänersborg
Alingsås
Borås
Göteborg
Dals-Ed
Härryda
Kungälv
Lerum

74,9% till 55%

Falköping
Lidköping
Mölnadal
Ulricehamn
Bollebygd
Färgelanda
Sotenäs
Svenljunga
Tidaholm
Bengtstors
Lilla Edet
Essunga
Herrljunga
Ale
Munkedal

54,9% eller lägre

Karlsborg
Vara
Skara
Åmål
Lysekil
Stenungsund
Tanum
Uddevalle
Tranemo
Skövde
Götene
Orust
Mellerud
Tjörn
Töreboda
Grästorp
Strömstad
Gullspång
Mariestad
Vårgårda
Hjo

FINANSIELLA MÅTT
Starkt värde¹
Varken starkt eller svagt¹
Svagt värde¹
**Långsiktigt finansiellt
handlingsutrymme 2005**

 (Soliditet inkl pensions-
åtagande)

25% eller högre

 Lidköping
Sotenäs
Mölndal
Ulricehamn
Tranemo
Strömstad
Tidaholm
Lerum
Mark
Svenljunga
Borås
Vara

24,99% till 0%

 Skövde
Tibro
Trollhättan
Alingsås
Vårgårda
Bengtstors
Öckerö
Härryda
Kungälv
Töreboda
Essunga
Dals-Ed
Götene
Färgelanda
Herrljunga
Partille
Bollebygd
Tanum
Hjo
Uddevalla
Falköping

-0,1% eller svagare

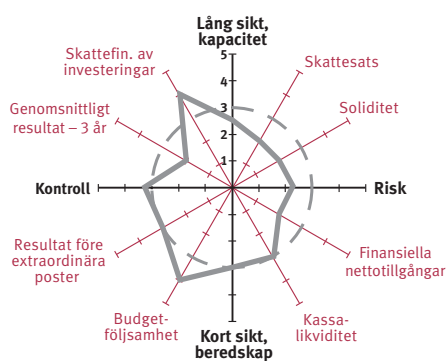
 Skara
Ale
Tjörn
Vänersborg
Orust
Åmål
Grästorp
Göteborg
Karlsborg
Mariestad
Mellerud
Munkedal
Gullspång
Lysekil
Lilla Edet
Stenungsund

Finansiella nyckeltal, Västra Götalands län 2003–2005

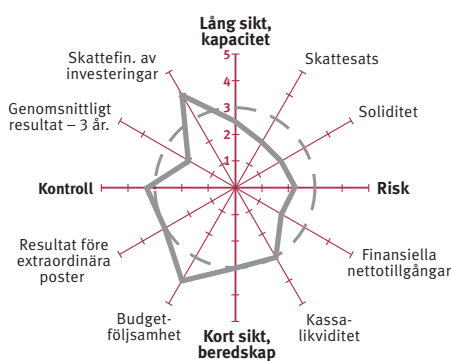
	2003	2004	2005
Verksamhetens nettokostnader/skatteintäkter + generella statsbidrag, %	94,6	94,3	92,8
Avskrivningar/skatteintäkter + generella statsbidrag, %	4,6	4,6	4,5
Finansnetto/skatteintäkter + generella statsbidrag, %	0,1	0,1	-0,2
Nettokostnader/skatteintäkter + generella statsbidrag, %	99,3	99,0	97,1
Skattefinansieringsgrad av nettoinvesteringarna, %	97	102	133
Nettoinvesteringar/verksamhetens nettokostnader, %	7	7	7
Resultat före extraordinära poster/verksamhetens kostnader, %	0,6	0,8	2,5
Årets resultat/verksamhetens kostnader, %	0,5	1,1	2,6
Genomsnittligt resultat före extraordinära poster relaterat till verksamhetens kostnader under de tre senaste åren, %	0,6	0,5	1,3
Soliditet inkl. hela pensionskulden och löneskatt, %	6	6	9
Primärkommunal skattesats, kr	21,48	21,65	21,73
Kassalikviditet, %	63	61	64
Finansiella nettotillgångar/verksamhetens kostnader, %	-16	-15	-13
Borgensåtagande/verksamhetens kostnader, %	43	43	44
Budgetavvikelse årets resultat/verksamhetens kostnader, %	-0,5	0,4	0,8

Så tolkar du den finansiella profilen!

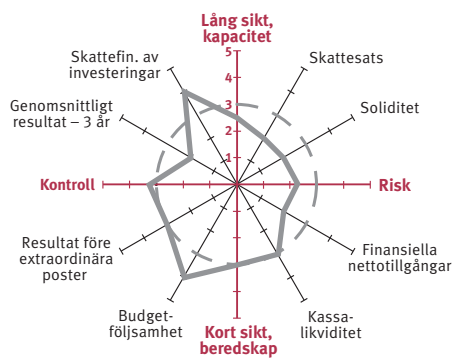
Den finansiella profil i form av ett sk spindeldiagram som används i denna rapport för att beskriva kommunens finansiella ställning, innehåller åtta olika nyckeltal och fyra viktiga finansiella perspektiv. Nedan görs en beskrivning av de olika delarna i profilen. De beskrivna delarna är markerade med rött. Profilen i exemplet är fingerad.

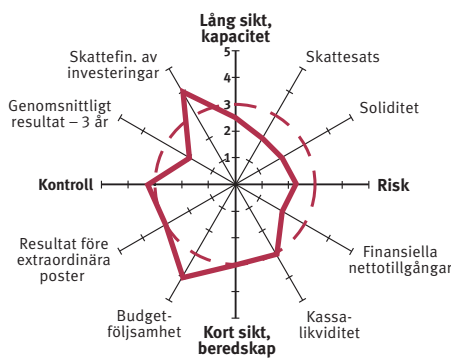
Åtta nyckeltal. Diagrammet innehåller åtta nyckeltal redovisade på åtta axlar. Nyckeltalen speglar olika dimensioner av den analyserade kommunens finansiella situation och utveckling. Vissa nyckeltal är relaterade till verksamhetens kostnader för att de skall kunna jämföras mellan olika kommuner. Nyckeltalen beskrivs på sidan elva.

Skalan. Diagrammet har skalan 1–5. Poängskalan är relativ. I vår analys av kommunerna i Västra Götaland (49 st) fördelades poängen enligt följande: Kommunerna med de fem starkaste observationerna inom varje nyckeltal fick en femma, de tio följande en fyra, de nitton därpå en trea, de tio därefter en tvåa och de fem svagaste fick en etta. Poängen har således fördelats enligt en normalfördelningskurva.

Fyra axlar/perspektiv. Diagrammet innehåller fyra axlar som ska ge en samlad bedömning av fyra viktiga finansiella perspektiv. Varje perspektiv/axel är summan av de fyra nyckeltal som ligger närmast intill axeln. Samtliga fyra nyckeltal väger lika tungt i bedömningen. Exempelvis är *Risk* summan av nyckeltalen primärkommunal skatt, soliditet, finansiella nettotillgångar och kassa-likviditet.

Poäng och genomsnitt. Den heldragna linjen visar de olika poäng som den analyserade kommunen har fått för varje enskilt nyckeltal resp. för de fyra sammanvägda axlarna. Den streckade ringen i mitten visar trean i den analyserade gruppen. Ligger kommunen utanför den streckade ringen har den ett starkare värde än genomsnittet i gruppen och omvänt. Den heldragna linjen redovisar den finansiella profilen för den analyserade kommunen.

Förklaringar av de fyra perspektiven och de finansiella nyckeltalen

De fyra perspektiven

Den finansiella profilen som redovisas i denna rapport innehåller fyra perspektiv som är viktiga ur ett övergripande finansiellt perspektiv. Dessa fyra är: Kontrollen över finansiella utvecklingen, långsiktig betalningsberedskap, kortsiktig betalningsberedskap och riskförhållande. Varje aspekt mäts via de fyra närmaste liggande nyckeltal i profilen. Detta innebär att varje nyckeltal i den finansiella profilen ingår i två perspektiv.

Långsiktig handlingsberedskap – Det första perspektivet handlar om att redovisa vilken finansiell motståndskraft kommunen har på lång sikt i förhållande till övriga kommuner i grupperna. Alla perspektiv i profilen är relaterade till hur kommunen befinner sig i förhållande övriga kommuner i grupperna. I perspektivet ingår nyckeltalen skattesats, soliditet, skattefinansieringsgraden av investeringarna och ”genomsnittligt resultat under de tre senaste åren”.

Kortsiktig handlingsberedskap – Det andra perspektivet redovisar vilken finansiell motståndskraft kommunen har på kort sikt. Det närmaste 1–2 åren fokuseras. I perspektivet ingår nyckeltalen finansiella nettotillgångar, kassalikviditet, budgetföljsamhet och resultat före extraordinära poster.

Riskförhållande – Med tredje perspektivet risk avses hur kommunen är exponerad finansiellt. En god ekonomisk hushållning innefattar att kommunen i kort- och medellångt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella problem. I perspektivet ingår nyckeltalen skattesats, soliditet, finansiella nettotillgångar och kassalikviditet.

Kontroll över det finansiella utvecklingen – med det fjärde perspektivet kontroll avses avslutningsvis hur kommunen klarar av att kontrollera sitt finansiella resultat. I perspektivet ingår

nyckeltalen budgetföljsamhet, resultat före extraordinära poster, skattefinansieringsgraden av investeringarna och ”genomsnittligt resultat under de tre senaste åren”.

Finansiella nyckeltal

Här följer beskrivningar av de i texten och profilerna förekommande finansiella nyckeltalen.

Borgensåtagande – redovisar de borgensåtaganden som kommunen redovisar inom linjen. Borgensåtagandena divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan de analyserade kommunerna.

Borgensåtagandena ingår inte i den finansiella profilen.

Budgetföljsamhet – avvikelser mellan budgeterat verksamhetens nettokostnader och redovisat verksamhetens nettokostnader. Avvikelsen divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan de analyserade kommunerna.

För att erhålla högsta betyg i profilen, skall budgetavvikelsen vara så liten som möjligt.

Finansiella nettotillgångar – omfattar alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på tio års sikt (omsättningstillgångar + långfristiga fordringar + långfristiga placeringar – kortfristiga och långfristiga skulder). Måttet divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan de analyserade kommunerna. Måttet speglar en tidsrymd som ligger någonstans mellan likviditetsmätten och soliditeten. Man skulle kunna uttrycka det som ”medellång betalningsberedskap”.

Kassalikviditet – ett mått på hur god kommunens kortsiktiga betalningsberedskap är. Måttet räknas fram genom att likvida medel och kortfristiga fordringar divideras med kortfristiga skulder.

Nettokostnadsandelen – visar hur stor andel av skatteintäkterna och de generella statsbidragen som har gått åt till att finansiera verksamhetens nettokostnader inklusive avskrivningar och finansnetto. 100% innebär att skatteintäkter och generella statsbidrag precis täcker den löpande driften.

Investeringsvolym – Årets nettoinvesteringar har ställts i förhållande till verksamhetens nettokostnader för att det skall gå att jämföra kommunerna emellan.

Resultat före extraordinära poster – summan av kommunens samtliga intäkter och kostnader under året exklusive extraordinära poster (poster av engångskaraktär som uppgår till väsentligt belopp och inte har med den ordinarie verksamheten att göra). Resultatet har dividerats med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna göras mellan de analyserade kommunerna.

Genomsnittligt resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren – beskriver kommunens genomsnittliga resultat under de tre senaste åren. Resultatet har dividerats med verksamhetens kostnader för att jämförelser mellan de analyserade kommunerna ska kunna göras.

Skattefinansieringsgrad – beskriver hur stor andel av årets nettoinvesteringar som kommunen kan finansiera med egna medel i form av återstående skatteintäkter. Egna medel räknas fram genom att resultatet före extraordinära poster tillförs årets avskrivningar. Kallas ibland självfinansieringsgrad.

Soliditet – eget kapital i förhållande till totala tillgångar. Beskriver hur kommunens långsiktiga betalningsstyrka utvecklas. Ju högre soliditet desto större finansiellt handlingsutrymme.

Finansiella profiler för Melleruds kommun 2003–2005

Syftet med den här analysen är att redovisa var Melleruds kommun befinner sig finansiellt och hur kommunen har utvecklats under 2003–2005 i förhållande till övriga kommuner i Västra Götalands län. Detta görs i form av en speciellt framtagen finansiell profil, vars uppgift är att spegla starka och svaga sidor hos den granskade kommunen i förhållande till länets övriga kommuner.

Vad är den finansiella profilen?

Utgångspunkten för analysen som presenteras på de följande sidorna är de finansiella profiler i form av polärtdiagram som redovisas i mittspalten på denna sida. De innehåller dels åtta finansiella nyckeltal, dels fyra perspektiv som är viktiga när en kommuns ekonomi analyseras. De fyra perspektiven är långsiktig handlingsberedskap, kortsiktig handlingsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen.

Genom att ta fram tre finansiella profiler för Mellerud för 2003–2005 kan man på ett översiktligt sätt fastställa vilken finansiell utveckling och ställning kommunen haft i förhållande till övriga kommuner i länet. Den finansiella profilen är relativ, vilket innebär att om kommunen redovisar en 5:a i profilen, har man visserligen det starkaste värdet för nyckeltalet i det granskade länet, men värdet kan behöva förbättras för att nå t ex god ekonomisk hushållning. I allmänhet är det dock så att om kommunen får en 4:a eller en 5:a för ett nyckeltal i den finansiella profilen är nyckeltalets värde oftast mer än tillfredsställande.

Inledningsvis i denna analys belyses hur de åtta nyckeltal som ingår i den finansiella profilen har utvecklats över tid både för Mellerud och för genomsnittet i länet. Därefter följer en kortfattad analys av hur de fyra perspektiven i profilen har förändrats för kommunen mellan 2003 och 2005. Till sist ges en avslutande kommentar till Melleruds finansiella ställning och utveckling de senaste tre åren.

Utvecklingen av några finansiella nyckeltal under perioden 2003–2005

Nettokostnadsandel

En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader är god. Ett mått på denna balans är nettokostnadsandelen, som innebär att samtliga löpande kostnader inklusive finansnetto relateras till kommunens skatteintäkter. Redovisas en nettokostnadsandel under 100%, har kommunen en positiv balans mellan löpande kostnader och intäkter. När kommunen en nettokostnadsandel på 98% eller lägre över en längre tidsperiod brukar detta betraktas som god ekonomisk hushållning.

När Melleruds nettokostnadsandel för 2005 analyseras, framgår det att nettot av verksamhetens intäkter och kostnader tog i anspråk 90,8% (93,8 = 2004 års nivå) av skatteintäkterna. Vidare tog avskrivningarna i anspråk 3,1% (3,4) och finansnettot 1,4% (1,7). Detta innebär att kommunens nettokostnader sammanlagt utgjorde 95,3% (98,9) av skatteintäkterna. Kommunens resultat 2005 låg därmed klart under de 98% som betraktas som god ekonomisk hushållning.

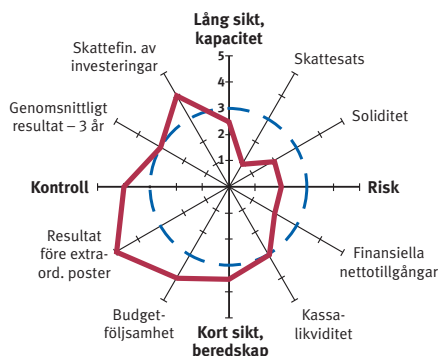
Jämfört med 2004 förbättrades nettokostnadsandelen med 3,6 procentenheter. Förklaringen var framförallt att verksamhetens nettokostnader upptog en mindre andel av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.

Resultat före extraordinära poster

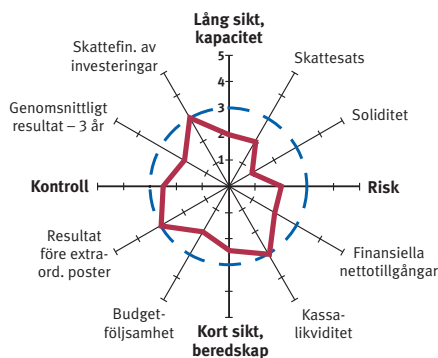
Ett annat mått på balansen mellan de löpande intäkterna och kostnaderna är resultat före extraordinära poster. Detta resultat innehåller alla kommunens löpande kostnader och intäkter och bör i förhållande till verksamhetens kostnader ligga runt 1,5–2% över en längre tidsperiod. Detta för att kommunen skall kunna bibehålla sin kort- och långsiktiga handlingsberedskap.

När det gäller resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens

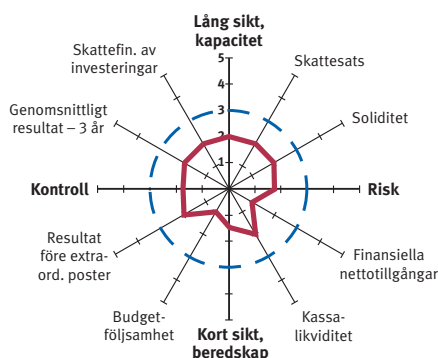
Mellerud 2005

Mellerud 2004

Mellerud 2003

kostnader, redovisade Mellerud ett förbättrat resultat under perioden. Kommunen gick från -1,6% till 4,3% mellan 2003 och 2005. Motsvarande genomsnittliga förändring för kommunerna i Västra Götalands län var en förbättring från 0,6% till 2,5%.

Mellerud hade 2003–2005 således en resultatutveckling som klart överstiger den genomsnittliga förbättringen i länet. Förbättring för Mellerud var 5,9 procentenheter kontra länets genomsnittliga förbättring med 1,9 procentenheter. Kommunen redovisade under 2005 ett resultat som låg över genomsnittet: 4,3% jämfört med 2,5%. Resultatet var det 4:e starkaste i länet. Det innebar en 5:a i den finansiella profilen, vilket var en klar förbättring jämfört med 2003 och 2004 då kommunen erhöll en 3:a respektive en 2:a.

Nettoinvesteringar

Med nettoinvesteringar avses investeringsutgifter med avdrag för eventuella investeringsinkomster. I nettoinvesteringar räknas inga försäljningsinkomster in. För att nettoinvesteringarna skall bli jämförbara mellan kommunerna har de relaterats till verksamhetens nettokostnader.

Relateras Melleruds nettoinvesteringar till verksamhetens nettokostnader, framgår det att kommunen sammanlagt under 2003–2005 hade en total investeringsvolym som understeg genomsnittet bland kommunerna i Västra Götalands län. I genomsnitt investerade Mellerud för 4,0% av sina nettokostnader per år under perioden, medan motsvarande genomsnittliga värde för länet uppgick till 6,9% per år.

Skattefinansieringsgrad av investeringarna

När den löpande driften har finansierats bör en så stor andel av skatteintäkterna återstå att större delen av investeringarna kan finansieras med skatteintäkter. Detta benämns skattefinansieringsgrad av investeringarna och 100% innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som genomförts under året. Sker detta kommer kommunen att stärka sitt finansiella handlingsutrymme.

Melleruds skattefinansieringsgrad av årets nettoinvesteringar förbättrades mellan 2003 och 2004 från 28% till 125%. Orsaken till den omfattande ökningen var framförallt att resultatet före extraordinära poster förbättrades från -7,2 till 3,9 men även att nettoinvesteringarna minskade.

År 2005 förbättrades skattefinansieringsgraden ytterligare, till 206%. Den kraftiga ökningen berodde enbart på att resultatet före extraordinära poster förbättrades igen från 3,9 till 19,3 mkr.

För länets kommuner i genomsnitt uppgick skattefinansieringsgraden av årets investeringar till 97%, 102% samt 133% under den aktuella perioden. I jämförelse med länets snitt låg Mellerud på en något starkare skattefinansieringsgrad under perioden. Förklaringen till detta var ett något starkare resultat än genomsnittet, eftersom investeringsvolymen under perioden var genomsnittlig.

Vad gäller skattefinansieringsgraden av investeringar har Mellerud förbättrat sig under hela perioden, det gäller även poängen för den finansiella profilen; 2003 fick man en 2:a, 2004 en 3:a och 2005 en 4:a.

Soliditet inkl pensionsavsättningar och löneskatt inom linjen

Soliditet är ett mått på kommunens långsiktiga betalningsberedskap. Mellerud hade 2005 en soliditet som var klart svagare än snittet i länet. Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt uppgick till -19% jämfört med genomsnittliga 9%.

Utvecklingsmässigt uppvisade Mellerud under perioden samma trend som genomsnittet bland kommunerna i länet. Mellerud redovisade en förbättrad soliditetsnivå med 3 procentenheter, samma gäldde för den genomsnittliga ökningen i länet som gick från 6% till 9%.

Mellerud erhöll under 2003 en 1:a och 2004 en 2:a. 2005 erhölls åter en 1:a i den finansiella profilen.

Finansiella nettotillgångar

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på 10–20 års sikt, nämligen långfristiga fordringar och placeringar, omsättningstillgångar samt kort- och långfristiga skulder. Nettot av dessa relateras sedan till verksamhetens kostnader för att det skall bli jämförbart kommunerna emellan. Måttet är intressant, eftersom det speglar den finansiella handlingsberedskap som ligger någonstans mellan de kortsiktiga likviditetsmåten och det långsiktiga soliditetsmålet.

Mellerud förbättrade under perioden sina finansiella nettotillgångar från -47% till -42%. Detta innebär att kommunens långfristiga fordringar och omsättningstillgångar understiger kommunens skulder. Jämfört med de flesta övriga kommuner i länet har Mellerud svagare finansiella nettotillgångar. De genomsnittliga finansiella nettotillgångarna i länet uppgick 2005 till -13%. Detta innebär att kommunen fick en 2:a i den finansiella profilen under 2005, vilket var samma poäng som 2004.

De finansiella nettotillgångarna i länet förbättrades under perioden från -16% till -13%. Den främsta förklaringen till detta var en genomsnittlig skattefinansieringsgrad av investeringarna på ca 110%, men det berodde även på att kommunerna under 2004 och 2005 gjorde en hel del realisationsvinster.

Kassalikviditet

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

År 2003 uppgick Melleruds kassalikviditet till 45%. Under 2004 förbättrades den till 57%, för att år 2005 försvagas till 41%. Förklaringen till förbättringen 2004 var att de likvida medlen ökade medan förklarings-

gen till försämringen 2005 var att andelen kortfristiga skulder ökade i omfattning.

Den genomsnittliga kassalikviditeten bland kommunerna i länet uppgick de aktuella åren till 63%, 61% samt 64%. Detta skall ställas mot Melleruds minskning med 4 procentenheter. Det innebar att likviditeten i Mellerud utvecklades svagare än genomsnittet bland kommunerna i länet.

Melleruds likviditetsutveckling och -nivå innebar att kommunen i den finansiella profilen 2003 erhölet en 2:a, 2004 en 3:a och 2005 återigen en 2:a.

Skattesats

Ett intressant nyckeltal när en kommuns kapacitet eller potential analyseras är hur hög eller låg skattesats kommunen har i förhållande till kommunerna i länet. En låg skattesats utgör normalt en potential att kunna förbättra kommunens resultat via skattehöjning.

2005 höjde Mellerud sin kommunala skattesats med 40 öre till 22,89 kr. Denna nivå var 1,16 kr högre än genomsnittet bland Västra Götalands läns kommuner, som uppgick till 21,73 kr.

Mellerud hade under 2005 den 3:e högsta skattesatsen i länet. Detta innebar att kommunen fick en klar 1:a i den finansiella profilen. Det båda föregående åren erhölet en 2:a.

Den genomsnittliga skattesatsen i länet förändrades under 2003–2005 från 21,48 kr till 21,73 kr på grund av skattehöjningar i 33 kommuner. Elva kommuner höjde skatten under 2003, fjorton kommuner under 2004 och åtta kommuner under 2005.

Budgetföljsamhet

Budgetföljsamheten är ett mått på kommunens finansiella kontroll. Budgetavvikelsen bör ligga så nära noll som möjligt. Den mäts i denna rapport mot resultat 1 eller verksamhetens nettokostnader. Avvikelsen ställs sedan i relation till verksamhetens kostnader för att det skall gå att jämföra kommunerna.

För Mellerud uppgick detta mått år 2005 till 0,5%, vilket var en klar förbättring jämfört med 2003 och 2004 då avvikelserna var –4,2% respektive –0,8%. För länets kommuner i genomsnitt uppgick budgetavvikelsen relaterad till verksamhetens kostnader till –0,5% under 2003, 0,4% under 2004 samt 0,8% under 2005, det vill säga den genomsnittliga budgetföljsamheten i länet har tenderat att bli starkare under de senaste åren. Samma trend gäller för Mellerud, som i den finansiella profilen låg på en 4:a 2005. Det är en förbättring jämfört med 2003 och 2004 då en 1:a respektive en 2:a erhölet.

Borgensåtagande

Borgensåtagande är en viktig del som bör vägas in när kommunens riskförhållande studeras. Mellerud hade mellan 2003 och 2005 beviljat högre i borgensåtaganden än genomsnittet bland kommunerna i Västra Götalands län. Relateras borgensåtagandena till verksamhetens kostnader, redovisade Mellerud år 2005 ett värde på 63%, medan genomsnittet i länet låg på 44%. Under 2003 uppgick detta mått i länet till 43%, vilket innebar att de genomsnittliga beviljade borgensåtagandena i länet ökade marginellt under perioden. Mellerud uppvisade samma trend som länet, även om ökningen är mer omfattande. Borgensåtagandena ökade från 47% till 63%, således en ökning med 16 procentenheter.

De fyra finansiella perspektiven

Mellerud förbättrade i den finansiella profilen mellan 2003 och 2005 tre av fyra perspektiv. Perspektivet långsiktig betalningsberedskap förbättrades marginellt medan kortsiktig betalningsberedskap och kontrollperspektivet genomgick en mer omfattande förbättring. Perspektivet risk försvagades marginellt under perioden. Att utvecklingen är i relation till genomsnittet i länet, det vill säga relativt, innebär att Mellerud utvecklades starkare jämfört med flertalet av kommuner i länet.

Den långsiktiga betalningsberedskapen

förbättrades under perioden från 2,0 till

2,5 poäng. Ökningen förklaras av att två av fyra nyckeltal som ingår i perspektivet förbättrades. Det genomsnittliga resultatet för de tre senaste åren ökade från en 2:a till en 3:a och skattefinansieringsgrad av investeringar ökade från en 2:a till en 4:a. Soliditeten var 2003 en 1:a, det var den även 2005. Skattesatsen försvagades under perioden från en 2:a till en 1:a.

Den kortsiktiga betalningsberedskapen

förbättrades från 2,75 till 3,25 poäng under perioden. Förklaringen till det var att två av nyckeltalen förbättrades medan två förblev oförändrade mellan periodens första och sista år. Budgetföljsamhet och resultat före extraordinära poster förbättrades från en 1:a till en 4:a respektive från en 2:a till en 5:a. Kassalikviditet låg på en 2:a och finansiella nettotillgångar låg på en 1:a under periodens första och sista år.

Kontrollperspektivet har haft en stark utveckling under perioden. Vid periodens första år, det vill säga 2003, låg poängen på 1,75 och under 2005 har det ökat till 4,0 poäng. Ökningen förklaras av att alla nyckeltal som tillsammans beskriver den finansiella kontrollen förbättrats. Poängen för resultat före extraordinära poster gick från en 2:a till en 5:a, medan poängen för det genomsnittliga resultatet för de tre senaste åren gick från en 2:a till en 3:a. Budgetföljsamhet och skattefinansieringsgrad av investeringar gick från 1:a respektive 2:a till att erhålla en 4:a.

Poängen för **riskförhållande** var det enda perspektivet som försämrades under perioden. Den sammanvägda poängen för de fyra nyckeltal som tillsammans beskriver riskförhållandet gick från 1,75 poäng till 1,5 poäng. Den marginella försämringen under perioden förklaras av att skattesatsen försämrades från en 2:a till en 1:a medan de tre övriga nyckeltalen låg kvar på samma poäng som under första och sista året.

Avslutande kommentar

Mellerud fortsätter, liksom merparten av de svenska kommunerna, att förbättra sitt resultat. Skattehöjningar i kombination med ökade statsbidrag och minskade kostnadsökningar har bidragit till detta.

Det som också är positivt är att Mellerud och många andra kommuner förbättrar sin soliditet inkl. samtliga pensionsförplik-

telser och löneskatt dels eftersom soliditetsnivå är låg i kommunen, dels eftersom det är nödvändigt inför framtiden då pensionsavgångar bland 40-talisterna kommer att ställa krav på den kommunala sektorn.

Det nuvarande finansiella läget, med en positiv utveckling av majoriteten av nyckeltal i den finansiella profilen, ger Mellerud

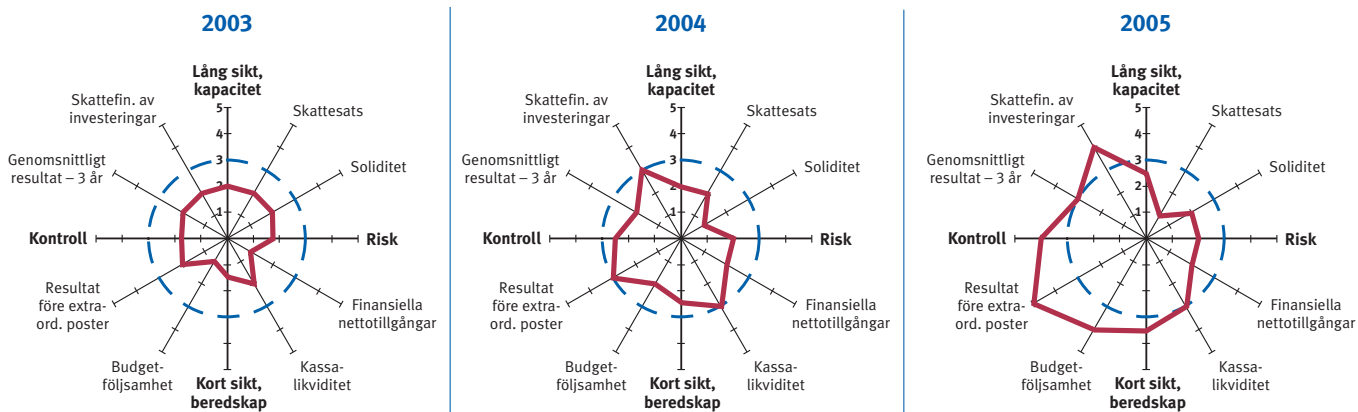
förutsättningar att klara sig igenom kommande lågkonjunkturer utan alltför drastiska ingrepp i den kommunala verksamheten. Detta förutsätter dock en fortsatt god ekonomistyrning med sikte på att bibehålla god ekonomisk hushållning i kombination med en kvalitativ verksamhet.

Finansiella nyckeltal

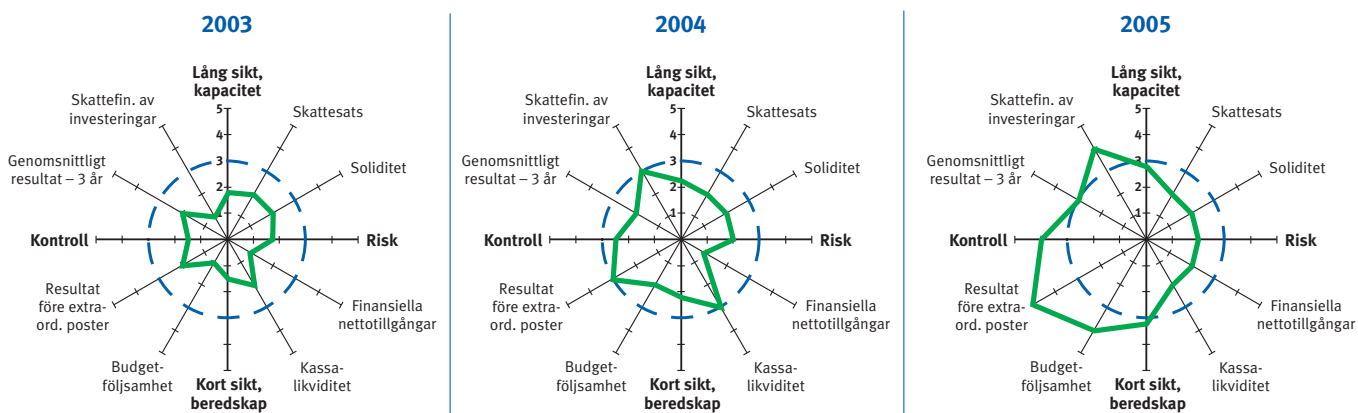
	2003		2004		2005	
	Västra Götaland	Melleruds kommun	Västra Götaland	Melleruds kommun	Västra Götaland	Melleruds kommun
Verksamheten/skatteintäkter + generella statsbidrag, %	94,6	96,6	94,3	93,8	92,8	90,8
Avskrivningar/skatteintäkter + generella statsbidrag, %	4,6	3,2	4,6	3,4	4,5	3,1
Finansnetto/skatteintäkter + generella statsbidrag, %	0,1	2,1	0,1	1,7	-0,2	1,4
Nettokostnader/skatteintäkter + generella statsbidrag, %	99,3	102,0	99,0	98,9	97,1	95,3
Skattefinansieringsgrad av nettoinvesteringarna, %	97	28	102	125	133	206
Nettoinvesteringar /verksamhetens nettokostnader, %	7	4	7	4	7	4
Resultat före extraordinära poster /verksamhetens kostnader, %	0,6	-1,6	0,8	0,9	2,5	4,3
Årets resultat /verksamhetens kostnader, %	0,5	-1,6	1,1	0,9	2,6	4,3
Genomsnittligt resultat före extraordinära poster relaterat till verksamhetens kostnader under de 3 senaste åren, %	0,6	-0,9	0,5	-0,2	1,3	1,2
Soliditet inkl. hela pensionskulden och löneskatt, %	6	-22	6	-23	9	-19
Primärkommunal skattesats, kr	21,48	22,49	21,65	22,49	21,73	22,49
Kassalikviditet, %	63	45	61	57	64	41
Finansiella nettotillgångar /verksamhetens kostnader, %	-16	-47	-15	-46	-13	-42
Borgensåtagande /verksamhetens kostnader, %	43	47	43	49	44	63
Budgetavvikelse verksamhetens nettokostnader /verks kostn, %	-0,5	-4,2	0,4	-0,8	0,8	0,5

Finansiella profiler för Melleruds kommun . . .

. . . i förhållande till Västra Götalands län

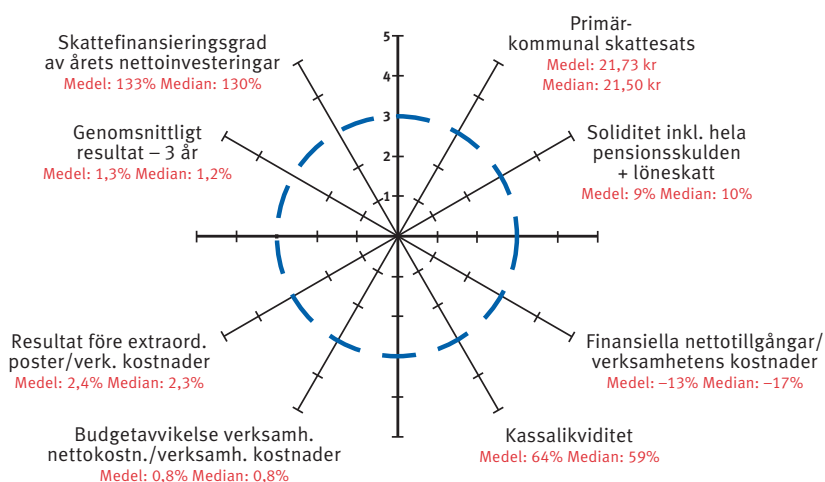
. . . i förhållande till riket

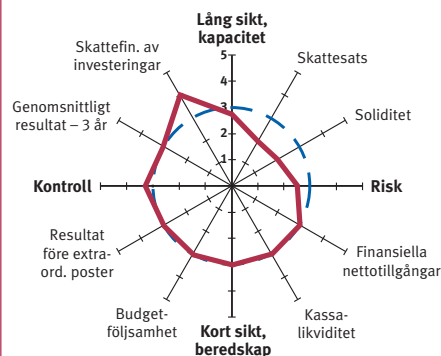
49 finansiella profiler

– Kommunerna i Västra Götalands län 2005

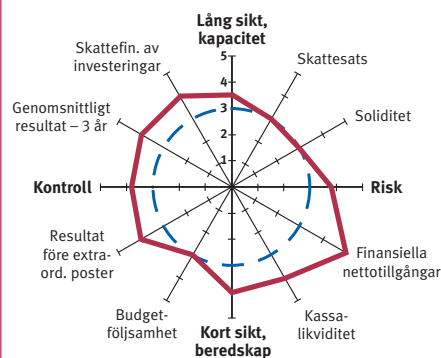
Medel- och medianvärden i profilen 2005

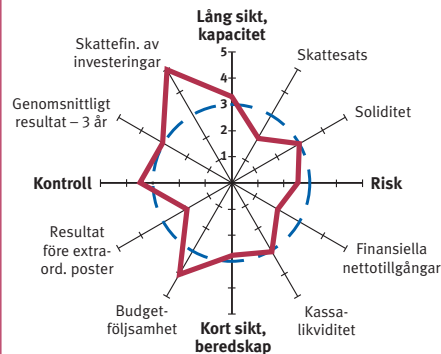
Ale kommun

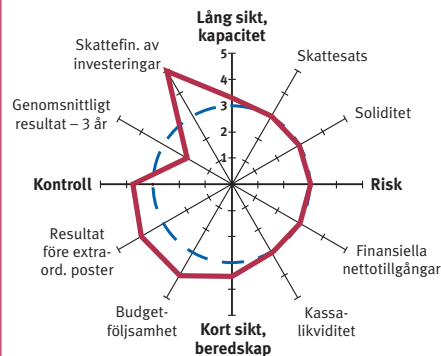
Alingsås kommun

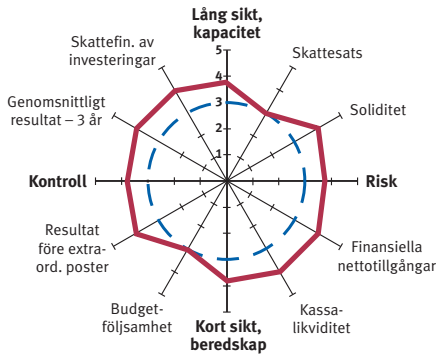
Bengtfors kommun

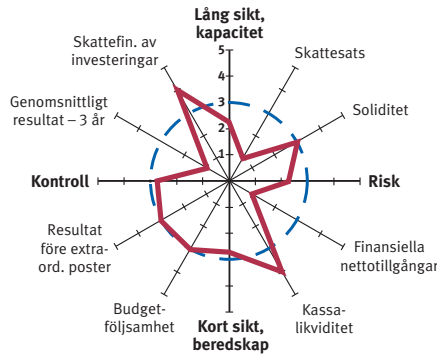
Bollebygds kommun

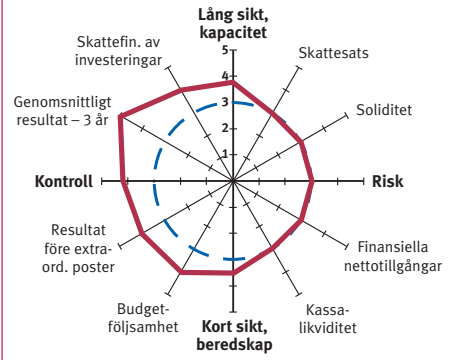
Borås kommun

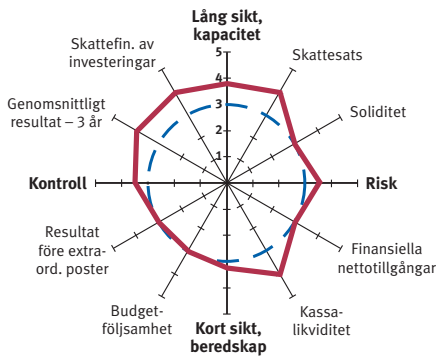
Dals-Eds kommun

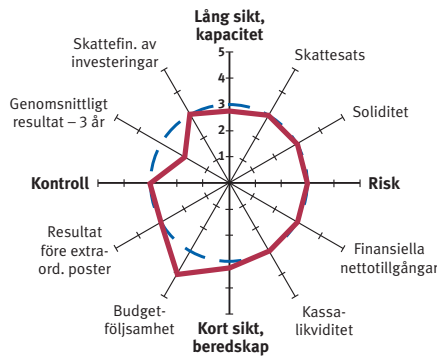
Essunga kommun

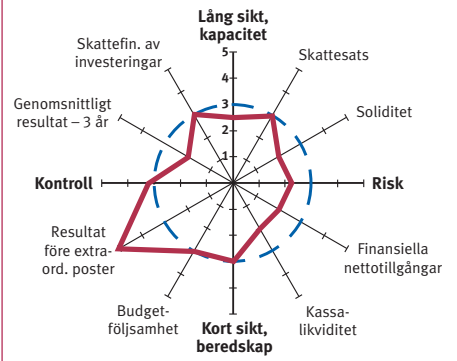
Falköpings kommun

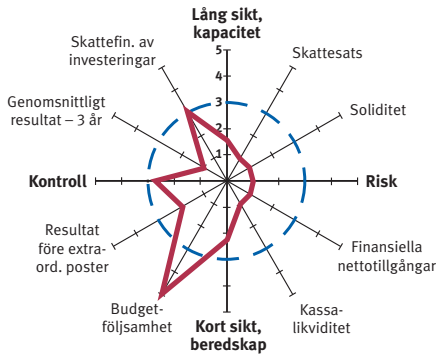
Färgelanda kommun

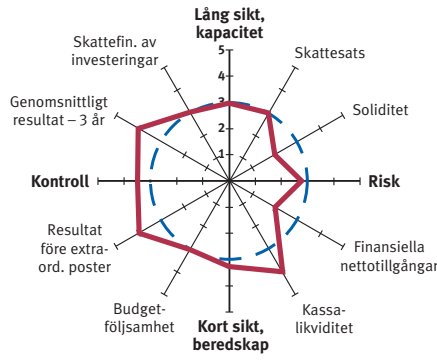
Grästorps kommun

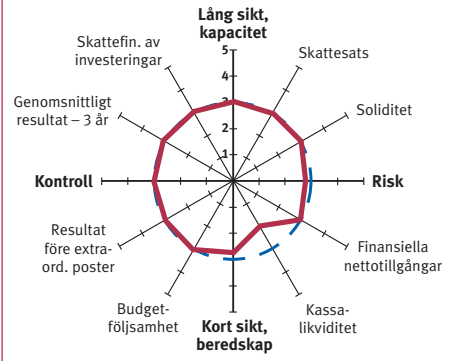
Gullspångs kommun

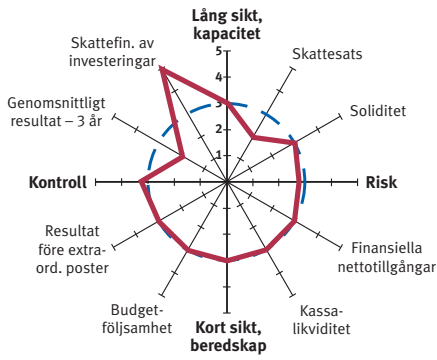
Göteborgs stad

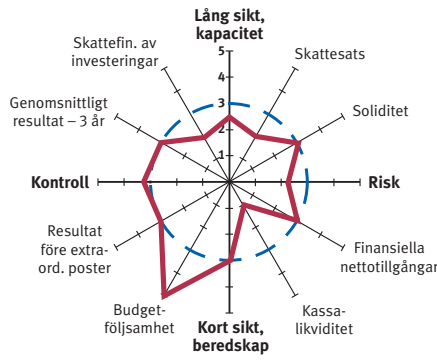
Götene kommun

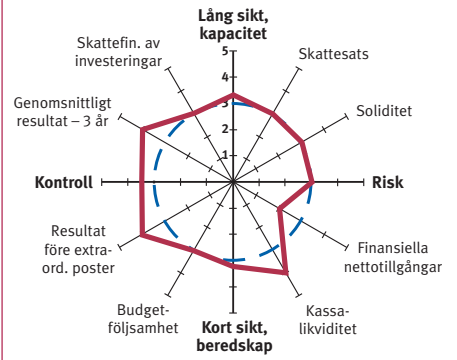
Herrljunga kommun

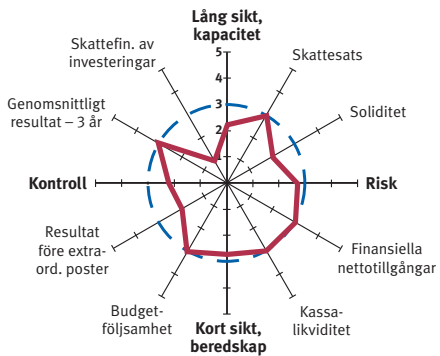
Hjo kommun

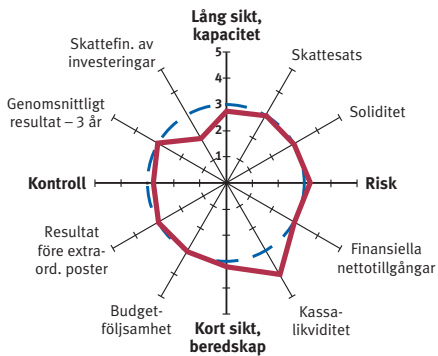
Härryda kommun

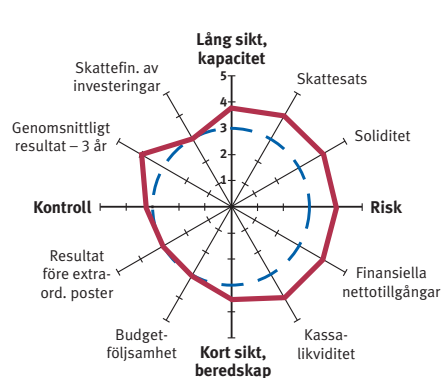
Karlsborgs kommun

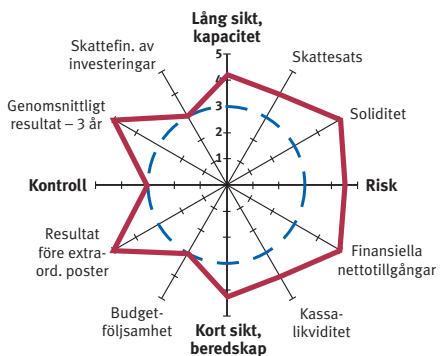
Kungälv kommun

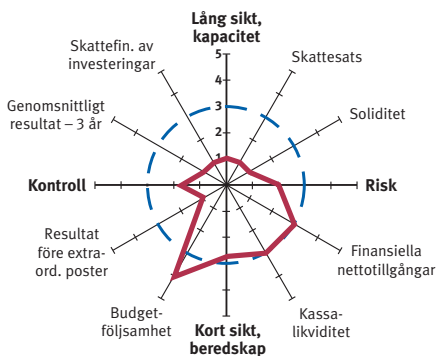
Lerums kommun

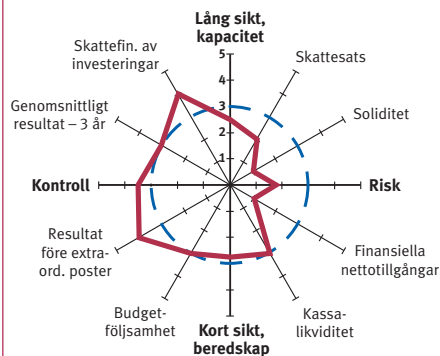
Lidköpings kommun

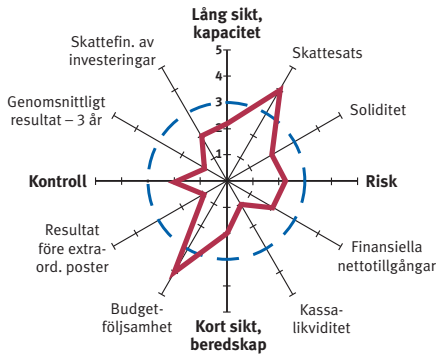
Lilla Edets kommun

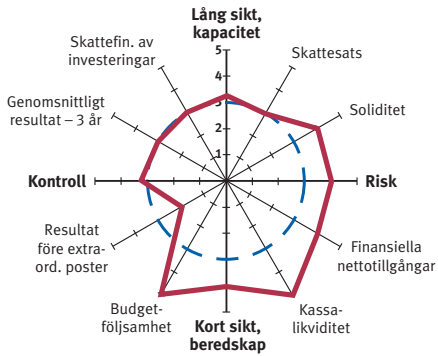
Lysekils kommun

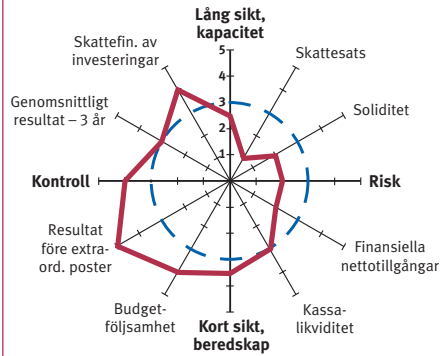
Mariestads kommun

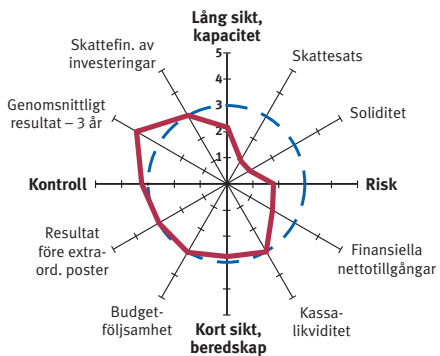
Marks kommun

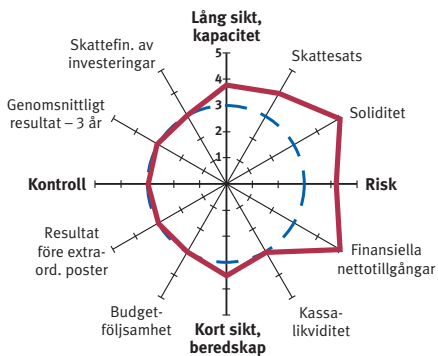
Melleruds kommun

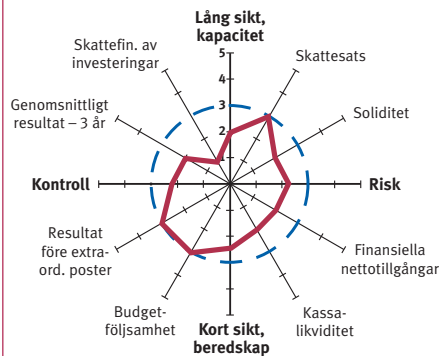
Munkedals kommun

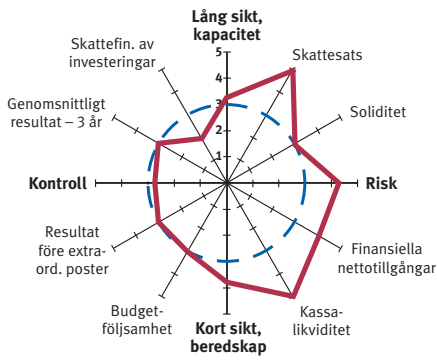
Mölnåls kommun

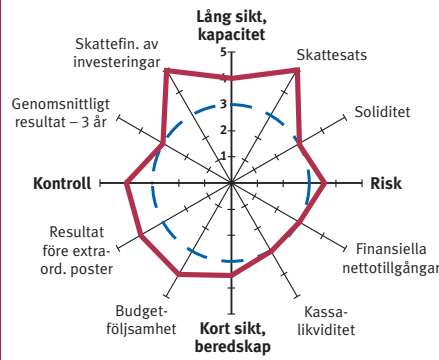
Orusts kommun

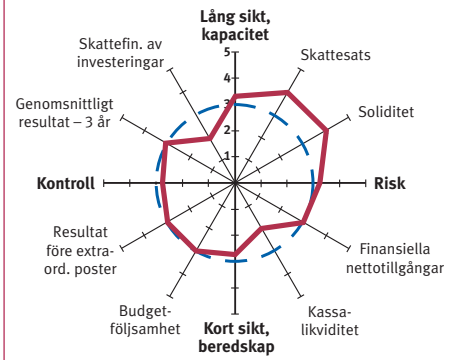
Partille kommun

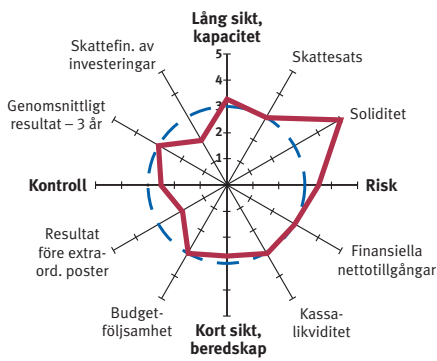
Skara kommun

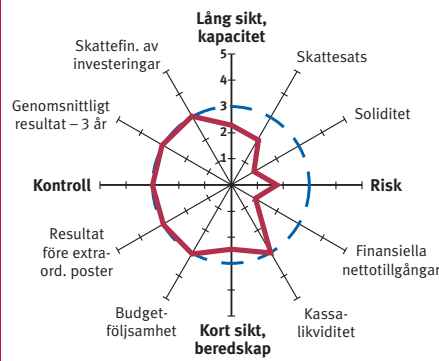
Skövde kommun

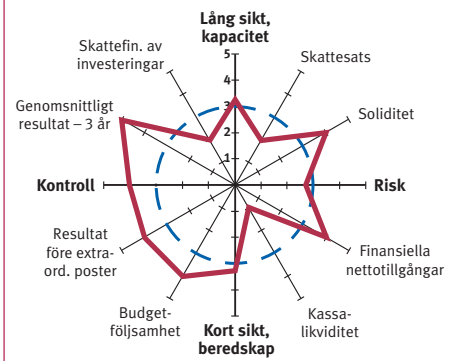
Sotenäs kommun

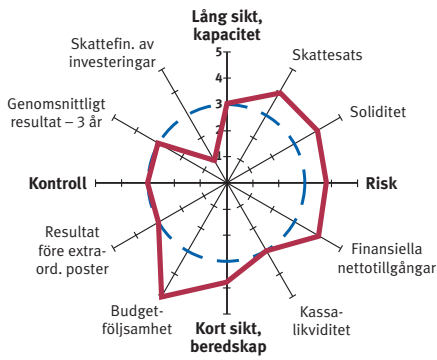
Stenungsunds kommun

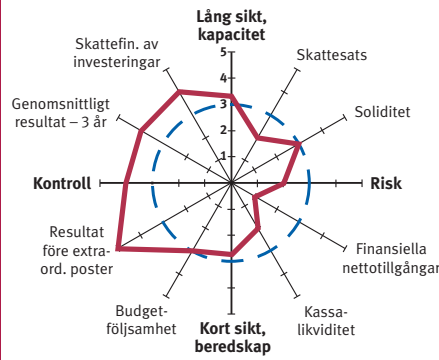
Strömstads kommun

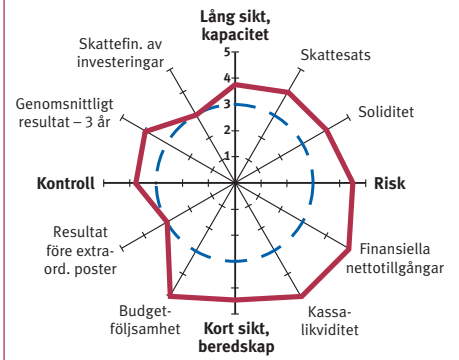
Svenljunga kommun

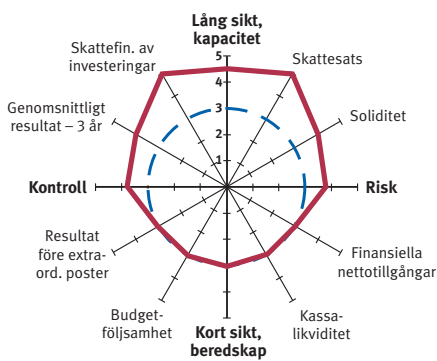
Tanums kommun

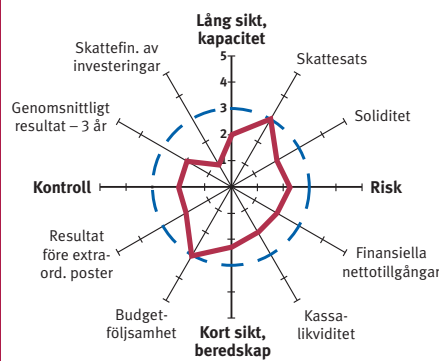
Tibro kommun

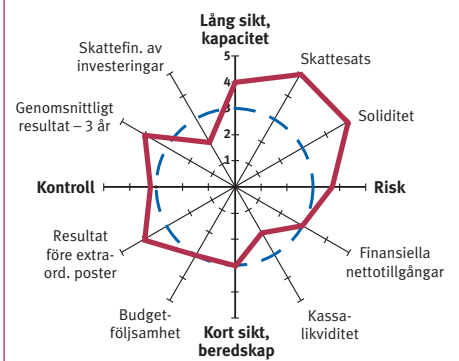
Tidaholms kommun

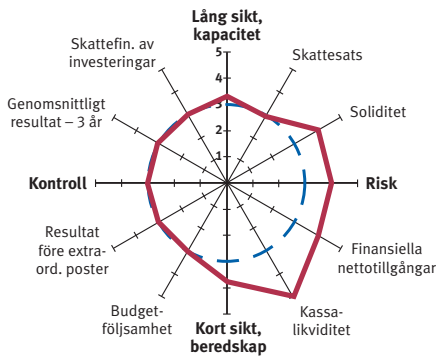
Tjörns kommun

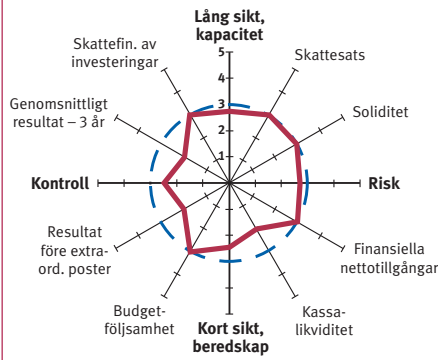
Tranemo kommun

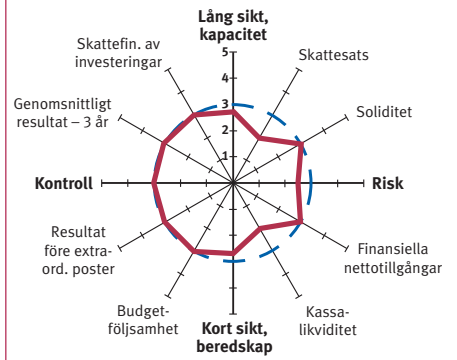
Trollhättans kommun

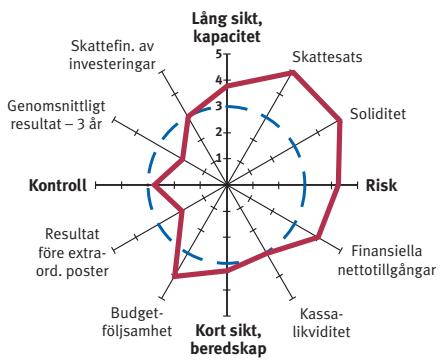
Töreboda kommun

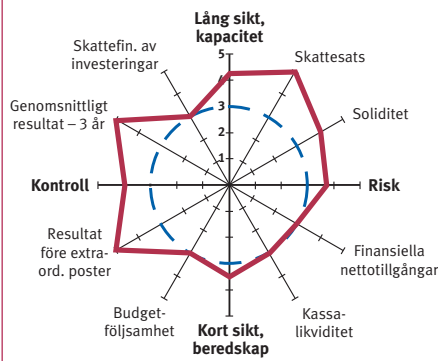
Uddevalla kommun

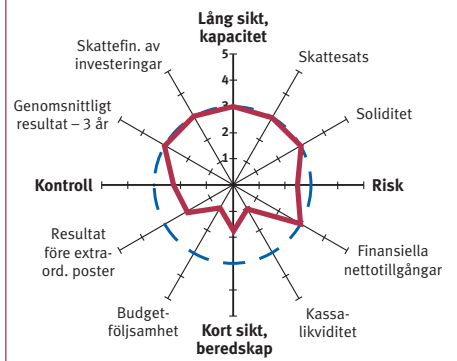
Ulricehamns kommun

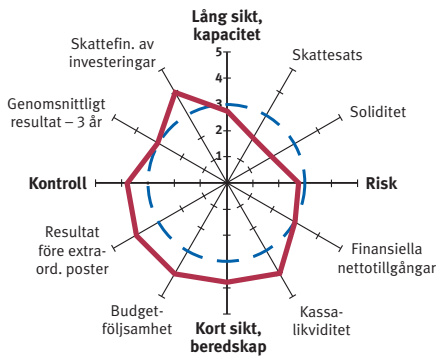
Vara kommun

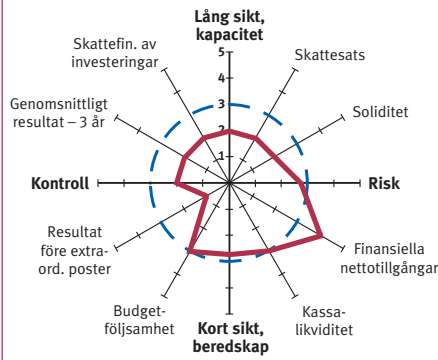
Värgårda kommun

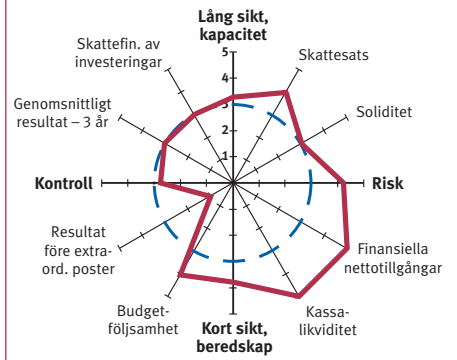
Vänersborg kommun

Åmåls kommun

Öckerö kommun

Jämförelse mellan länen Jönköping, Västra Götaland och Norrland

Finansiella nyckeltal 2005

	Västra- Götalands län	Jönköpings län (totalt) ¹	Övre Norrland	Riket ²
Nettokostnader/skatteintäkter (inkl. finansnetto och avskrivningar), %	97,1	98,1	98,0	97,7
Skattefinansieringsgrad av nettoinvesteringarna, %	132	111	158	138
Nettoinvesteringar/verksamhetens nettokostnader, %	7	8	6	7
Resultat före extraordinära poster/verksamhetens nettokostnader, %	2,4	1,6	1,7	2,2
Årets resultat / verksamhetens kostnader, %	2,6	1,6	1,3	1,9
Genomsnittligt resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren/verksamhetens kostnader, %	1,3	0,9	0,6	1,0
Soliditet inkl. samtl pensionsförpliktelser och löneskatt, %	9	5	4	8
Primärkommunal skattesats, kr	21,73	21,31	22,59	21,84
Kassalikviditet, %	64	62	96	75
Finansiella nettotillgångar/verksamhetens kostnader, %	-13	-19	-13	-12
Budgetavvikelse verks. nettokostnader/verks. kostnader, %	0,8	0,5	-0,1	0,5

1) Medelvärde av de 44 kommunerna i de fyra länen Jämtland, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten.

2) Genomsnittet av 100 granskade kommuner som använder finansiella profiler

Västra Götaland redovisade det starkaste resultatet

Det län som redovisade starkast genomsnittligt resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader under 2005 var Västra Götaland med 2,4%. Länet låg nästan en procentenhet högre än de två andra länen. Av dessa redovisade Övre Norrland ett resultat på 1,7% och Jönköping låg på 1,6%. Totalt redovisade riket ett resultat på ca 2,2%.

Största investeringarna gjordes i Jönköpings län

Det var Jönköpings län som investerade mest under 2005. I snitt investerade kommunerna i länet för 8% sina nettokostnader. Västra Götaland och Övre Norrland låg på 7% respektive 6%. Totalt i riket blev det ett genomsnitt på ca 7%.

Övre Norrland hade den starkaste skattefinansieringsgraden av investeringarna

Övre Norrland hade tack vare ett en lägre investeringsvolym den starkaste skattefinansieringsgraden av investeringarna. Den uppgick till 158%. Svagast skattefinansieringsgrad med 111% hade Jönköpings län, vilket förklarades av främst en högre investeringsvolym än genomsnittet. Totalt i riket hamnade kommunerna på 138% i genomsnitt.

Högst soliditet i Västra Götalands län

Västra Götalands län (9%) låg i topp när det gällde soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt. I Jönköping låg den på 5% och i Övre Norrland på 4%. Totalt i riket uppgick soliditeten till nästan 8%.

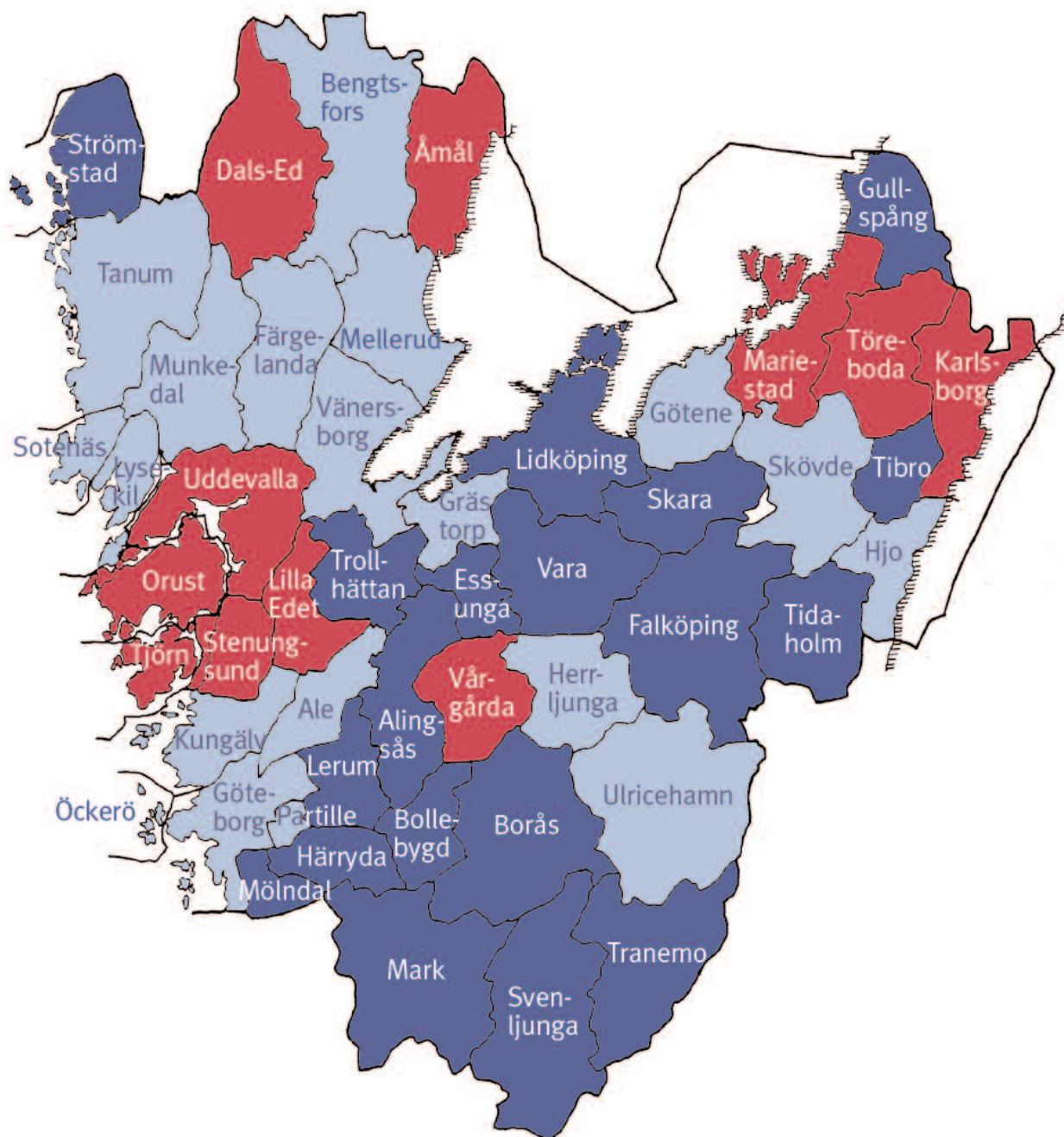
Likviditeten varierar mellan länen

Kassalikviditeten varierade mellan länen. Starkast likviditet hade Övre Norrland med ett genomsnitt på 96%. Därefter följde Västra Götaland med 64% och Jönköping med 64%. Totalt gör det 75% i riket.

Sammanfattningsvis

En översiktlig analys av de tre jämförda länen visar att kommunerna i Västra Götaland i genomsnitt förefaller ha en något starkare resultatnivå och lite starkare finansiellt handlingsutrymme än kommunerna i Jönköping och Övre Norrland. Dessa två län förefaller dock vara jämbördiga finansiellt, förutom att den kortsiktiga betalningsberedskapen är något starkare i Övre Norrland.

Gradering av kommunerna i Västra Götalands län 2005 utifrån den finansiella profilen

Förklaring, kartan

Kartan på denna sida bygger på att kommunerna i Västra Götaland graderas efter hur finansiellt stark den enskilda kommunen var under 2005 när det gäller de fyra perspektiv som finns i den finansiella profilen. Kommunerna har delats in i följande grupper:

- = Fyra perspektiv lika med eller större än 3 poäng (Över genomsnitt)
- = Kommunen uppvisar en finansiell profil som befinner sig mitt emellan röd och blå (Genomsnitt)
- = Fyra perspektiv lika med eller mindre än 3 poäng (Under genomsnitt)

Kommunforskning i Västsverige är en forskningsorganisation som bedriver forskning inom området ekonomi och organisation i kommuner och landsting.

Organisationen och verksamheten utgår ifrån ett samarbetsavtal mellan kommuner och landsting i Västsverige och Göteborgs universitet. Syftet med samarbetsavtalet är att initiera forskning inom det nämnda området och därigenom bidra till att skapa en stark forskningsmiljö vid Göteborgs universitet.

KFi bedriver idag en omfattande forskningsverksamhet framför allt inom områdena ekonomistyrning, finansiell analys, organisationsförändring och effektivitetsbedömning.

**KommunForskning
i Västsverige**

Pilgatan 19a • 411 22 Göteborg
Telefon 031-773 59 00 • Fax 031-773 59 09
E-post kfi&gu.se • www.kfi.gu.se